

- ΜΟΝΟΠΟΛΙΣΤΑ

- ΟΠΤΙΜΑΛΝΙ ΟΒΣΕΣ ΡΟΗΔΒΕ ΜΟΝΟΠΟΛΙΣΤΑ

$MR = MC = TC'$ ΠΡ Ε ΜΕΤΑ ΠΡΗΟΔΕΚ
 $TR' = MC = ΠΕΤΗ ΣΤΡΟΪΚΙ$

- ΟΛΩΤΗ ΠΡΗΟΔΕΚ (TR)

* $TR = P \cdot Q$

- $MR = TR'$ $MC = TC'$

- $ΟΒΒΙΟΕΚ = TR - TC = P \cdot Q - AC \cdot Q$

- $AR = \frac{TR}{Q}$ ΠΟΥΡΕΟΤΗ ΠΡΗΟΔΕΚ (AR)

- Σειρά 1/24
 - Τηρολογία
 - Τελική
 - Η αρα...

- ΜΥΤΙΠΛΙΚΑΤΟΡ ΙΝΒΕΣΤΙΤΙΩΝ (d_i)

$d = \frac{1}{1 - C}$
 $C + d = 1$

d = ΜΕΤΑ ΜΑΓΗΠΕΗΟΣΤ Κ ~~ΠΡΟΪΟΔΕΚ~~ ΒΑΡΕΟΑΡΗΤΗ
 C = ΜΕΤΑ ΜΑΓΗΠΕΗΟΣΤ Κ ΤΡΟΪΕΗΤΗ

$Y = C + S$ $Y = BDP$

$\Delta Y = \Delta C + \Delta S$

$\frac{\Delta Y}{\Delta Y} = \left(\frac{\Delta C}{\Delta Y} \right) + \frac{\Delta S}{\Delta Y}$ Δ ΜΕΤΑ ΣΤΟΡΗΤΑ Κ ~~ΠΡΟΪΟΔΕΚ~~ ΤΡΟΪΕΗΤΗ

$\left(\frac{\Delta Y}{\Delta C} \right) \begin{matrix} 3 \\ \rightarrow \\ 1 \end{matrix}$ ΡΟΜΕΗ: ΠΟΥΕΑΜΕ ΟΣΕ ΒΑΡΕ ΠΟΥΔΩΜΕ ΕΑ ΕΗΟΤΟ, ΒΔ ΠΟΥΕΑΟ BDP ΕΑ ΤΡΙΕΗΟΤΕ

- ΔΑΥΟΚΗ ΜΥΤΙΠΛΙΚΑΤΟΡ $= \frac{-C}{1} = \frac{-C}{1-C}$

- ΡΑΥΗΟΤΕΕΗ ΟΒΣΕΣ ΡΟΗΔΒΕ ΔΕΗΑΡΤΑ: $MS = MP$

ΡΑΥΗΟΤΕΕΗ ΡΟΓΟ ΟΒΣΕΓΑ ΒΑΡΕΟΑΡΗΤΑ $I = S$ | I ΙΝΒΕΣΤΙΤΙΩ
 S ΒΑΡΕΟΑΡΗΤΑ

- ΙΝΒΕΣΤΙΤΙΩΣΚΗ ΜΥΤΙΠΛΙΚΑΤΟΡ $= \frac{1}{1-C} = \frac{1}{1-C}$

~~STROŠKI~~ STROŠKI (TC)

$TC = FC + VC$ $MC = TC'$ $AC = \frac{TC}{TP}$

- VC min je pri $VC' = 0$
- MC min je pri $MC' = 0$
- AVC min je pri $AVC' = 0$

~~AC = MC~~
 IN TE: $AC = AVC$,
 sledi: dolgoročnim
 proizvodnim stroški
 sta ravnini

$D = b^2 - 4ac$
 $TP = \frac{-b + \sqrt{D}}{2a}$

$TC = P_L \cdot L + P_K \cdot K$

= METHA STOPA
 EKONOMSKE SUBSTITUCIJE

$L = \frac{TC}{P_L} \left(1 - \frac{P_K}{P_L} \right) K$

$\Rightarrow MSES = \frac{P_K}{P_L}$

$K = \frac{TC}{P_K} \left(1 - \frac{P_L}{P_K} \right) L$

$\Rightarrow MSES = \frac{P_L}{P_K}$

FC = FIKSNI STROŠKI
 VC = VARIABILNI STROŠKI
 MC = METHI STROŠKI
 AC = POUPREČNI STROŠKI
 AVC = POUPREČNI VARIABILNI S.
 P_L = CENA DELA
 P_K = CENA KAPITALA
 L = ENOTA DELA (DELA/EC)
 K = ENOTA KAPITALA

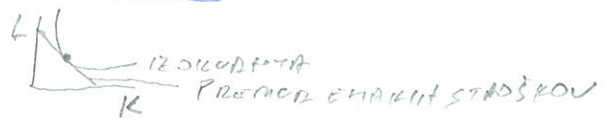
$MSTS_1 = \frac{\Delta K}{\Delta L}$; $MSTS_2 = \frac{\Delta L}{\Delta K}$

- METHA STOPA
 TEHNOLOŠKE SUBSTITUCIJE

$MSTS = \frac{K}{L} = -2$
 $L+1 \rightarrow K+2$

OPTIMALNA KOMBINACIJA DELA I KAPITALA

$MSES = MSES \Rightarrow \frac{P_K}{P_L} = \frac{\Delta K}{\Delta L}$



POHODBA (P)

- NA KRATKI ROK: $MC = AVC$
- NA DOLGI ROK: $MC = AC$

$P = MC = TC'$
 $MC = AVC$
 $MC = AC$

TR = CELOTNI DOHODEK
 P = TRŽNJA CENA
 TP = OBSEG PROIZVODNOSTE

$DOBICEK = TR - TC$ $TR = TP \cdot P$

- DOBICEK NA ENOTO
 PROIZVODA = $MC - AC$

Optimum = $MR = MC = TC'$

RAVNOTEŽNA KOLIČINA SS: in DD:

$DD: = SS: \quad P_{DD} = P_{SS}$

- METHI STROŠKI ZA PANOVO

$MC = P_{SS}$

- POUPREČNI STROŠKI $AC = \frac{TC}{Q}$

- POUPREČNI VARIABILNI ST. $AVC = \frac{VC}{Q}$

- FUNKCIJA CELOTNIH STROŠKOV

$TC = \sum MC$

- CELOTNI PRIHODEK

$TR = P_{SS} \cdot Q$

- FUNKCIJA NETNEGA PRIHODKA

$MR = TR'$

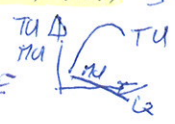
Q = RAVNOTEŽNA KOLIČINA
 P = RAVNOTEŽNA CENA

POSTROŠNOST NA POU PRA SEVANJE

- METHA KORISTNOST DOBRINE (MU)

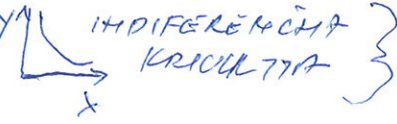
$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$$

- KORISTNOST DOBRINE
OBSEG POU PRA SEVANJA PO DOBRINI



$$MSS = \frac{\Delta Y}{\Delta X}$$

- METHA STOPNJA SUBSTITUCIJE



- EUREBA FUNKCIJE POU PRA SEVANJA

$$Y = f(x)$$

$$Y = a - b \cdot x$$

P_A - TRŽNA CENA

Q_A - OBSEG POU PRA SEVANJA PO DOBRINI A



$$P_A = a - b \cdot Q_A$$

- RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (R)

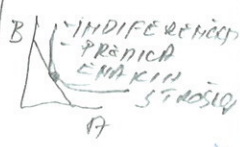
$$R = P_A \cdot A + P_B \cdot B$$

$P_A, P_B \rightarrow$ DOBRINE

OPTIMALNA KOMBINACIJA FUNKCIJE

$$MSES = MSS$$

$$\frac{P_A}{P_B} = \frac{\Delta B}{\Delta A}$$



$$A = \frac{R}{P_A} - \left(\frac{P_B}{P_A}\right) \cdot B$$

- MSES (lejnna stopnja substitucije)

$$B = \frac{R}{P_B} - \left(\frac{P_A}{P_B}\right) \cdot A$$

- EUREBA PREMICE PROPAČITSKE OMEJITVE

- KOEFICIENT CENOVNE ELASTIČNOSTI (ϵ_{Q_A, P_A})

$$\epsilon_{Q_A, P_A} = \frac{\Delta Q_A}{\Delta P_A} \cdot \frac{P_A}{Q_A}$$

KRIŽNA ELASTIČNOST

$$\epsilon_{R_A, P_B} = \frac{\Delta Q_A}{\Delta P_B} \cdot \frac{P_B}{Q_A}$$

FUNKCIJE

$$\epsilon = \frac{Q'}{P} \cdot \frac{P}{Q}$$

- OPTIMALNA KOLIČINA POSAMEZNE DOBRINE

$$\frac{MU_A}{P_A} = \frac{MU_B}{P_B} = \frac{MU_C}{P_C}$$

$$\epsilon = Q' \cdot \frac{P}{Q}$$

- EAPOSLEDNOST PROIZVODNJE DETALNIKOV

PROIZVODNJA, STROŠKI, POU PRA

$$AP_K = \frac{TP}{K}$$

L = razpoložljivi proizvodni dejavniki
K = " " " " kapital
TP = obseg proizvodnje

$$MP_K = \frac{\Delta TP}{\Delta K}$$

AP_K = Povprečna produktivnost kapitala

$$MP_L = TP_L' ; MP_K = TP_K'$$

MP_K = Največja produktivnost kapitala

$$TP_{max} \text{ pri } MP_K = 0$$

$$TC = FC + VC, AC = \frac{TC}{TP}, AVC = \frac{VC}{TP}, AFC = \frac{FC}{TP}, MC = \frac{\Delta TC}{\Delta TP}$$

$$AP_{max} \text{ pri } AP' = 0 \text{ ali } MP = AP$$

$$TP_{max} \text{ pri } MP' = 0$$

J Denarni agregati

Ponudbo denarja opredelimo, kot znesek denarja, ki obstaja v določenem trenutku v določenem gospodarstvu. Količinske mere ponudbe denarja so denarni agregati - primarni denar, M1, M2, M3. Razlikuje se glede na likvidnost. Višja kot je denarni agregat, manj je likviden.

Dva osnovna denarna agregata sta:

-primarni denar, ki je: denar centralne banke: gotovina in rezerve bank pri centralni banki - to je celotna količina denarja v obtoku.

-denarni agregat M1 ali transakcijski denar gospodinjstev in gospodarstva namenjen za vsakdanje transakcije. Ta denar je sestavljen iz gotovine in stanj računov - knjižni denar.

Višje oblike denarnih agregatov je denarni agregat M2 in M3, ki so: vezane vloge ter vrednostni papirji v domači in tuji valuti.

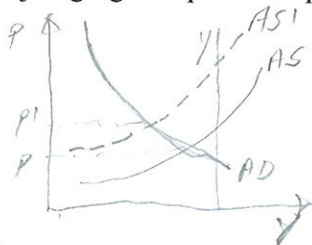
D Multiplikator denarja

Primer: podjetje investira v tovarno 1000 de, ki se prenese kot dohodek gradbincem. Če je njihova mejna nagnjenost k trošenju $3/4$, to pomeni, da so za potrošnjo porabili 750 de, ki je nov dohodek za izvajalce gradbenih materialov. Če imajo tudi ti mejno nagnjenost k trošenju $3/4$, bodo svoj dohodek v višini 562 de namenili nakupu surovin in tehnologije, ... Takšna veriga mejnega trošenja se nadaljuje še naprej, vendar v vedno manjših zneskih.

JAD Ponudbena ali stroškovna inflacija

Do rasti cen pride zaradi povečanja stroškov proizvodnih dejavnikov. Ker stroški dela običajno predstavljajo največji delež v celotnih stroških podjetij, je hitra rast plač največkrat razlog za nastanek stroškovne inflacije. Obstajata dva dejavnika zaradi katerih pride do premika krivulje agregatne ponudbe, stroški in tehnološki napredek. Ob nespremenjenem obsegu agregatnega povpraševanja, se krivulja agregatne ponudbe premakne levo in navzgor, pride do stroškovne inflacije.

Graf:

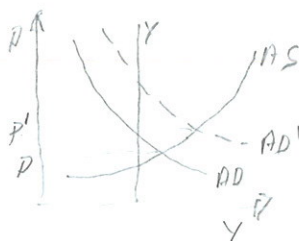


(177)

J A Inflacija povpraševanja

Do inflacije povpraševanja pride v primeru, ko agregatno povpraševanje presega produkcijsko zmogljivost gospodarstva. Na kratek rok je na razpolago le omejena količina blaga, zato se cene tega blaga zvišajo, ker se pa nezaposlenost ob polni zasedenosti proizvodnih kapacitet zmanjša, postane delo redka dobrina, zato se cena dela oziroma plače povečajo - te pa so največji del stroškov. Inflacija se pospeši.

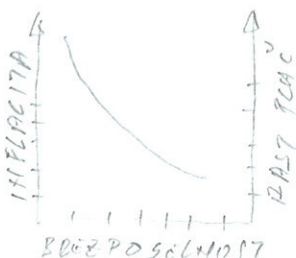
Graf:



(178)

D Philipsova krivulja

Prikazuje možnost izbire med inflacijo in brezposelnostjo na kratki rok. Stopnja inflacije = rast plač - rast produktivnosti. Do premikov krivulje pride zaradi šokov v gospodarstvu in spremenjenih pričakovanj ekonomskih subjektov. Edina stopnja brezposelnosti, ki je skladna s stabilno inflacijo je naravna stopnja brezposelnosti zato je krivulja navpična.



(179)

17,9 J **Denarni transmisijski mehanizme - kvantitativna enačba**

Denar deluje v ekonomskem sistemu prek količine in obtočne hitrosti. Celotna menjalna vrednost blaga, ki je količina krat cena, je enaka količini denarja pomnoženo z njegovo hitrostjo obračanja ($P \cdot Y = M \cdot V$). Centralna banka ima osrednjo vlogo pri spreminjanju obsega denarne mase, spremembe obtočne hitrosti denarja so predvsem rezultat monetarnega obnašanja nebančnih subjektov.

17 **Vloga denarja v narodnem gospodarstvu**

V splošnem obstajata dva vira povpraševanja o denaju:

-**transmisijsko povpraševanje**: posamezniki in podjetja potrebujejo ali želijo imeti del denarja v likvidni obliki. Gospodinjstva za takojšnje plačevanje blaga in storitev, podjetja za kupovanje dela in materiala, ...

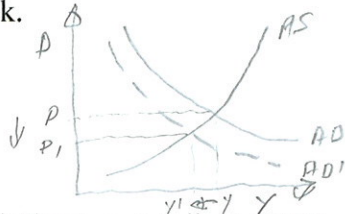
-**špekulativno povpraševanje** po denarju obravnavamo preko njegove funkcije hranilne vrednosti - portfelj naj bi vseboval naložbe z velikim in malim tveganjem. Povpraševanje po denarju je večje pri nizkih obrestnih merah in obrtno.

17,9 J **Transmisijski mehanizem restriktivne monetarne politike**

Je pot ali način po katerem se spremembe ponudbe denarja prevalijo v spremembe dohodka, zaposlenosti, cen in inflacije (kratek rok $M \cdot V = P \cdot Y$).

Če želi centralna banka umiriti rast cen (inflacijo) je v tem procesu 5 korakov: 1. Centralna banka najprej sprejme ukrepe za zmanjšanje bančnih rezerv, kar doseže s prodajo vrednostnih papirjev na odprtem trgu. 2. zmanjšanje bančnih rezerv multiplikativno zmanjša obseg depozitov in s tem ponudbo denarja. 3. zmanjšanje ponudbe denarja povzroči povišanje obrestne mere in zaostri kreditne pogoje. Zmanjša se tudi kreditni potencial poslovnih bank, kar poleg višje obrestne mere povzroči znižanje kreditov, višje obrestne mere pa povzročijo tudi zmanjšanje finančnih naložb. 4. pri višji obresti meri in manjšemu povpraševanju običajno upadejo izdatki oz. agregatno povpraševanje, ki so občutljivi na obrestne mere, predvsem investicije. 5. pritiski ostrih denarnih razmer s skrcenjem agregatnega povpraševanja zmanjšajo dohodek, zaposlenost in inflacijo in deluje na kratek rok.

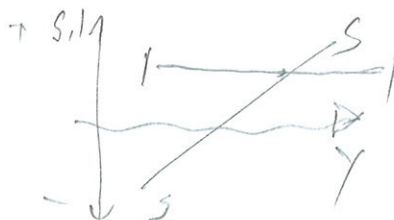
Graf:



250

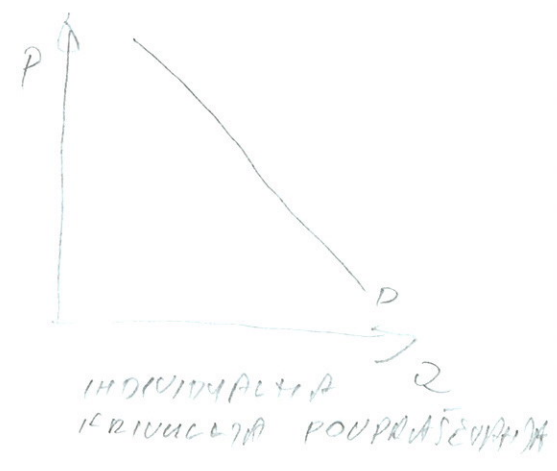
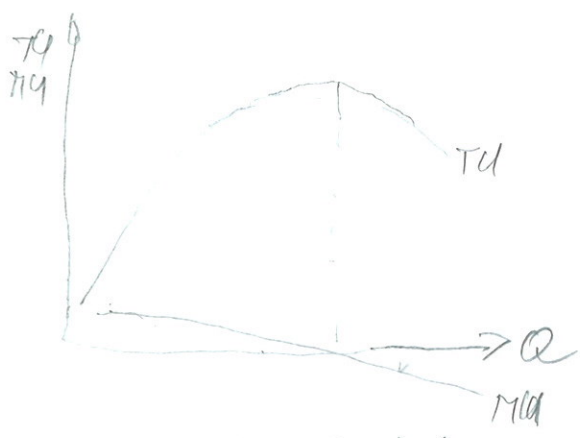
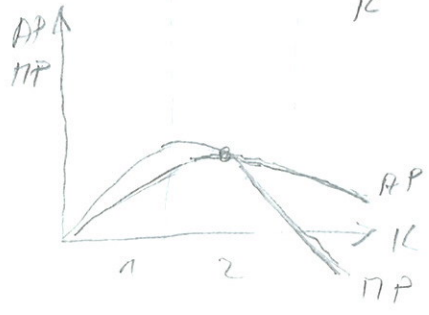
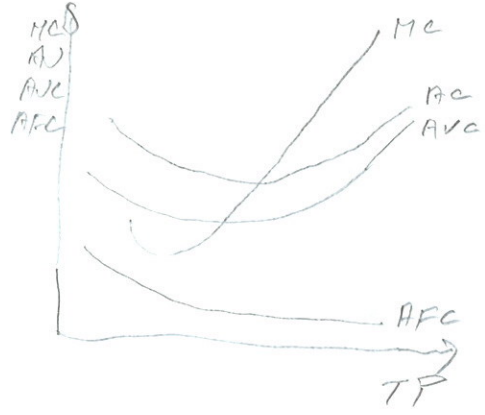
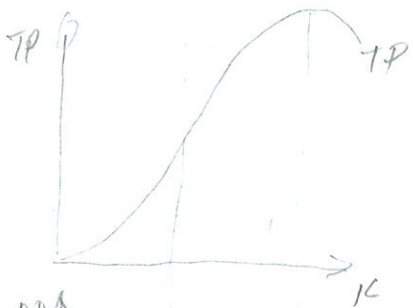
17 **Investicijski multiplikator, določanje BDP s pomočjo $I = S$**

Izraz investicijski multiplikator nam pove, da dodatna enota investicijske porabe za več kot eno enoto povečan BDP. Investicije obravnavamo kot da so določene zunaj našega modela in so neodvisne od BDP. Ravnotežno raven se doseže v točki BDP v modelu multiplikatorja. V tej točki varčevanje gospodinjstev ustreza ravni investicij podjetij: $S = I$.

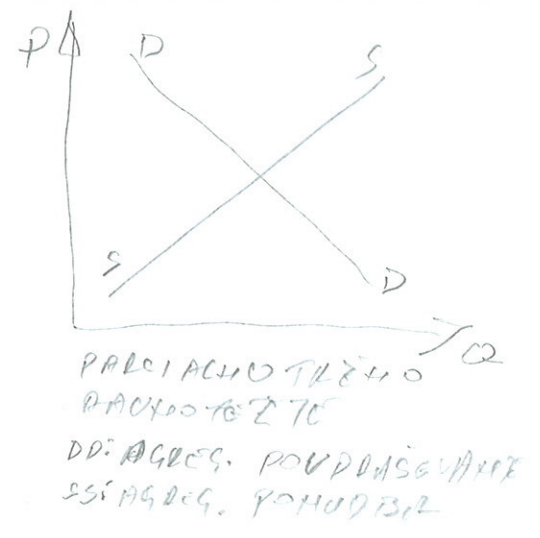


150

Ja, Referenca, prav imaš pri vseh štirih vprašanjih. Morda pri tretjem vprašanju bolj natančno:
 MSES je smerni koeficient tako pri premici proračunske omejitve, kakor tudi pri premici enakih stroškov. Pri MSTS pa je to smerni koeficient izokvante, ki zagotavlja enake celotne stroške v dolgoročni analizi proizv. funkcije, v teoriji potrošnje pa je to koef. MSS, ki zagotavlja enako raven skupne koristnosti dveh dobrin. Tako z moje strani, naj pa še ostali povedo svoje mnenje.



TU = celotna koristnost
 MU = mejna koristnost
 $MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$



1. Funkcija individualnega povpraševanja je padajoča zaradi padajoče mejne koristnosti D
1. Individualna krivulja povpraševanja je padajoča zaradi vzajemnega delovanja učinkov dohodka in učinkov substitucije D?
1. V popolni konkurenci je z vidika posameznega podjetja tržna krivulja povpraševanja vodoravna. D
2. Ravnot. cena je na trgu popolne konkur. višja, ravnot. količina pa nižja, kot na trgu nepopolne konkur. N
2. Ravnot. cena je na trgu popolne konkur. nižja, ravnot. količina pa nižja, kot na trgu nepopolne konkur. N
2. Če primerjamo tržno ravnotežje v ekon. okolju popolne in nepopolne konkur. ugotovimo, da je ravnotežna količina na popol. konkurenčnem tržišču nižja od ravnotežne količine na trgu nepopolne konkurence, vendar je hkrati ravnotežna cena na popol. konkur. tržišču višja od tiste, ki se vzpostavi pri nepopolni konkurenci. D? NE?
2. Predpostavimo, da je funkcija tržnega povpraševanja po izdelkih, ki jih ponuja monopolist, linearna. Če predpostavka drži, potem se z rastjo cen mejni prihodek znižuje 1,5-krat hitreje, kot povprečni prihodek. N
2. Krivulja mejnega prihodka v nepopolni konkur. se znižuje po stopnji, ki je 2 x večja od stopnje po kateri se znižuje krivulja povpraševanja N
2. Krivulja mejnega proizvoda seka krivuljo povprečnega proizvoda pri tistem obsegu zaposlenosti variab. proizvodnega dejavnika, kjer je mejni proizvod največji N
2. Krivulja mejnega proizvoda seka krivuljo povprečnega proizvoda pri tistem obsegu zaposlenosti variab. proizvodnega dejavnika, kjer je mejni proizvod najnižji N
3. Krivulja **povprečnega proizvoda** seka krivuljo mejnega proizvoda pri tistem obsegu zaposlenosti variabilnega proizvodnega dejavnika, kjer je povprečni proizvod najmanjši. NE
3. Krivulja **povprečnega proizvoda** seka krivuljo mejnega proizvoda pri tistem obsegu zaposlenosti variabilnega proizvodnega dejavnika, kjer je povprečni proizvod največji. D
2. S povečanjem obsega potrošnje dobrine celotna koristnost te dobrine pravilom neprestano narašča N
2. S povečanjem obsega potrošnje dobrine celotna koristnost te dobrine pravilom neprestano pada N
3. Uvedba davkov, ki se prevalijo v tržno ceno zmanjšuje potrošnikov presežek D
3. Uvedba davkov, ki se ne prevalijo v tržno ceno praviloma zmanjšuje potrošnikov presežek N
3. Uvedba davkov, ki se prevalijo v tržno ceno povečuje potrošnikov presežek N
3. Rast tržne cene določene dobrine povečuje potrošnikov presežek N
2. Če je mejna koristnost določene dobrine negativna celotna koristnost pada D
3. $APL = 1,7$ nam pove, da potrebujemo za proizvodnjo ene enote proizvoda v povprečju 1,7 enot dela. N
4. če velja pogoj $TC = VC$, se kratkoročna in dolgoročna krivulja ponudbe skladata. D
4. Če velja pogoj $AC = AVC$, se **kratkoročna in dolgoročna krivulja** ponudbe skladata. D
4. Če velja pogoj $AC = AFC$, se **kratkoročna in dolgoročna krivulja** ponudbe skladata. N
5. Eksogeno povečanje razpoložljivega dohodka kupcev premakne krivuljo tržnega povpr. levo in navzdol. N
5. Predpostavimo, da se obseg tržne ponudbe sklada z obsegom tržnega povpraševanja pri dani ravni razpol. dohodka kupcev. Če pride do eksogenega povečanja cen, se bo pri nespremenjenem razpol. dohodku spremenilo tržno ravnotežje tako, da se bo zmanjšal obseg tržnega povpraš. ob hkratnem zmanjšanju tržne ponudbe. D !še premisli
5. Predpostavimo, da se **obseg tržne ponudbe** sklada z obsegom tržnega povpraševanja, pri dani ravni razpol. dohodka kupcev. Če pride do eksog. povečanja cen, se bo pri nespremenj. razpoložljivemu dohodku spremenilo tržno ravnot. tako, da se bo spremenila tržna ponudba, tržno povprašev. pa bo ostalo nespremenjeno. D ?
6. Če sta dve dobrini substituta, je koeficient križne cenovne elastičnosti pozitiven. D
6. Če sta dve dobrini substituta, je koeficient križne cenovne elastičnosti negativen. N
6. Dana je naslednja **funkcija tržnega povpraševanja**: $Q = a \cdot P^{-3/2}$ alfa. Koeficient direktne cenovne elastičnosti povpraševanja je v tem primeru $-1,5$ D

6. Dana je naslednja funkcija tržnega povpraševanja: Koeficient direktne cenovne elastičnosti povpraševanja je v tem primeru $-0,5$.
 $Q = 2 - QaP$ N ?
7. Na območju, kjer povprečni stroški padajo, je razlika med **povprečnimi stroški** in povprečnimi variabilnimi stroški večja, kot na območju, kjer povprečni stroški naraščajo. D
7. Na območju, kjer povprečni stroški naraščajo, je razlika med povprečnimi stroški in povprečnimi variabilnimi stroški manjša, kot na območju, kjer povprečni stroški padajo. D
7. Na območju, kjer mejni proizvod narašča, narašča celotni proizvod degresivno, nato linearno (to je v točki, kjer je $MP = 0$), sledi progresivna rast (kjer MP pada), ki se prelije v zmanjševanje celotnega proizvoda (kjer je MP negativen). N
4. MSS se pojavi kot smerni koeficient pri funkciji premice enakih stroškov in premice proračunske omejitve N
10. **Mejna stopnja substitucije:** $MSS = X/Y = -1$ pove, da mora posameznik v primeru povečanja potrošnje X za eno enoto zmanjšati potrošnjo dobrine Y za 1 enoto, če želi ohraniti nesprem. raven skupne koristnosti. NE Mirko **DA**
10. Mejna stopnja substitucije: $MSS = X/Y = -1,5$ pove, da mora posameznik v primeru povečanja potrošnje Y za 1 enoto zmanjšati potrošnjo dobrine X za 1,5 enote, če želi ohraniti nespremenjeno raven skupne koristnosti. D
10. Mejna stopnja substitucije: $MSS = A/B = -1$ pove, da mora posameznik v primeru povečanja potrošnje B za 1 enoto zmanjšati potrošnjo A za 1 enoto, če želi ohraniti nespremenjeno raven skupne koristnosti. D
4. **Mejna stopnja tehnične substitucije** opredeljuje smerni koeficient izokvante D
8. **Mejna stopnja tehnološke substitucije**, ki je enaka: $MSTS = K/L = -2$, nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za eno enoto povezano z zmanjšanjem obsega zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za dve enoti pri nespremenjenem obsegu proizvodnje NE
16. Mejna stopnja tehnološke substitucije, ki je enaka: $MSTS = L/K = -2$ ($-2/1$), nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za eno enoto povezano z zmanjšanjem obsega zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za **pol** enote pri nespremenjenem obsegu proizvodnje ($K/L = -1/2$) D **DA**
8. Mejna stopnja tehnološke substitucije, ki je enaka: $MSTS = K/L = -2$, nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za eno enoto povezano z zmanjšanjem obsega zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za pol enote pri nespremenjenem obsegu proizvodnje N
8. Mejna stopnja tehnološke substitucije, ki je enaka: $MSTS = K/L = -2$ pove, da je povečanje zaposl. kapital za 1 enoto povezano z zmanjšanjem obsega zaposl. delo za 2 enoti pri nesprem. obsegu proizvodnje. N
4. MSES se pojavlja kot smerni koeficient pri funkciji premice enakih stroškov in pri funkciji premice proračunske omejitve **D?**
 Mir NE
9. Mejna stopnja ekonomske substitucije: $MSES = PL/PK = -0,5$, nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za dodatno enoto pogojeno z zmanjšanjem zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za 0,5 enot, če želimo ohraniti nespremenjene celotne stroške. **NE?** Mir se strinja. Še poglej!
9. **Mejna stopnja ekonomske substitucije:** $MSES = PK/PL = -0,5$, nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za dodatno enoto pogojeno z zmanjšanjem zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za pol enote, če želimo ohraniti nespremenjene celotne stroške. D **DA**
17. Mejna stopnja ekonomske substitucije: $MSES = Pa/Pb = -2$ ($-2/1$) pove, če potrošimo dodatno enoto dob. B moramo zmanjšati potrošnjo dob. A za pol enote pri danem dohodku in dani ceni ($Pb/Pa = -1/2$) N **DA**
- 5.P. na trgu monopolistične konkur.** maksimira dobiček če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MR = P$ N
- 5.P. na trgu monopolistične konkur. maksimira dobiček, če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MC = MR$ **D** 8. Za **monopolistično konkurenco** je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik N
9. Monopolistična konkurenca ima proizvode ki niso homogeni D
8. Za monopolistično konkurenco je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik N

8. Za monopol je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik D
5. Podjetje na trgu nepopolne konkur. maksimira dobiček, če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MC=P$ N
6. Če se **količina denarja** v obtoku zmanjšuje se krivulja agregatne ponudbe pomakne desno in navzdol N ?
6. Če se količina denarja v obtoku poveča, se raven obrestnih mer poveča N
6. Če se količina denarja v obtoku zmanjšuje, se krivulja agregatne ponudbe pomakne v levo in navzgor D ?
13. Dezinflacija pomeni povečevanje stopnje inflacije N
10. Stroškovna inflacija je posledica rasti plač D
13. Definicija denarja se sklada z opredelitvijo denarnih agregatov N Še
20. **Dohodkovna hitrost denarja** je opredeljena kot razmerje med nominalnim BDP in količino denarja. D Še
14. **Eksogena ponudba denarja** (M) znaša 200 milijonov d.e., funkcija likvidn. preference pa ima naslednjo matematično specifikacijo: $M=750-50I$. Ravnotežna obrestna mera znaša v tem primeru 11%. D Še
14. Eksogena ponudba denarja znaša 230 milijonov d.e., funkcija likvidnostne preference pa ima naslednjo matematično specifikacijo: $i=20-0,05B$. Ravnotežna obrestna mera znaša 11,5%. NE Še
14. Eksogena ponudba denarja znaša 230 milijonov d.e., funkcija likvidnostne preference pa ima naslednjo matematično specifikacijo: $i=15-0,02M$. Ravnotežna obrestna mera znaša 8,5%. NE Še
14. **Denarni agregati** odražajo različne definicije denarja, kar je povezano tudi s funkcijami denarja. Denarni agregat M1 obsega tisti denar, ki je namenjen za transakcijske namene. D
14. Za višje denarne agregate je značilna višja likvidnost N
15. Transakcijsko povpraševanje po denarju je odvisno od obrestne mere N ?
15. Krivulja ponudbe primarnega denarja odraža enotno elastičnost v odvisnosti od obrestne mere. N ?
16. Spodbujevalna denarna politika premika krivuljo agregatne ponudbe v desno in navzgor. N ?
16. Spodbujevalna denarna politika premika krivuljo agreg. povpraševanja v desno in navzgor. DA ?
12. **Denarni (MONETARNI) multiplikator je inverzen glede na koeficient obveznih rezerv** D
12. Denarni (MONETARNI) multiplikator je enak koeficientu obveznih rezerv N
10. Multiplikator knjižnega denarja ima pozitiven predznak D
9. Absolutna vrednost davčnega multiplikatorja je >1 , če je mejna nagnjenost k potrošnji manjša od mej. nagnjenosti k varčevanju. N?
7. Če je **mejna nagnjenost k varčevanju** enaka mejne nagnjenosti k potrošnji potem je multiplikator investicij enak 2 D
11. Velikost **davčnega multiplikatorja** je določena z višino davčne stopnje N
13. Če znaša multiplikator investicij 2, znaša mejna nagnjenost k varčevanju 0,5. D

Od tu naprej nepreverjeno s strani Strokovnega sveta: Polona, Stane, Mirko!!

13. Če znaša multiplikator investicij 2,5, znaša mejna nagnjenost k trošenju 0,40. NE
13. Če znaša multiplikator investicij 2,5, znaša mejna nagnjenost k potrošnji 1,25. N
13. Invest. multiplik., ki je enak 1,5 odraža, da bo BDP porasel za 1,5%, če se investicije povečajo za 1% N
13. Multiplikator državne potrošnje in investic. multiplikator imata identičen učinek na gospodarsko rast D
11. Predpostavimo, da je **funkcija agregatnega povpraševanja** dana z naslednjo matematično specifikacijo: $Y=40-2P$ Če se cena poveča za 1 d.e., potem se obseg povpraševanja zmanjša za 0,5 d.e. N
11. Predpostavimo, da je funkcija agregatnega povpraševanja dana z naslednjo matematično specifikacijo: $220 YP=$ splošna raven cen pa je 10 d.e., vsako povečanje davkov pa se 100% prevali v cene. V teh pogojih bi 10% povečanje cen znižalo avtonomno povpraševanje za približno 15,7%.
11. Dana je funkcija agregatnega povpraševanja je dana z naslednjo matematično specifikacijo: $P=20-2Y$. Če se cena poveča za 1 d.e., se obseg povpraševanja zmanjša za 0,5 d.e. N

12. **Realni BDP** je v nekem obdobju porasel za 3%, koeficient dinamike splošne ravni cen pa je v tem obdobju znašal 1,02. Na temelju teh podatkov ugotovimo, da je znašala indeks rasti nominalnega BDP 105,06. D
12. Realni BDP je v obdobju porasel za 3%, koeficient dinamike splošne ravni cen pa je v tem obdobju znašal 1,01. Ugotovimo, da je znašala indeks rasti nominalnega BDP 103,03 NE
12. Nominalni BDP je v nekem obdobju porasel za 3%, indeks rasti splošne ravni cen pa je v tem obdobju znašal 90. Na temelju teh podatkov ugotovimo, da je realna gospodarska rast znašala 4%.
11. **Restriktivna fiskalna politika** je povezana z zviševanjem davčnih stopenj in s povečanjem proračunskega presežka N
12. Za ukrepe ekonomske politike je bolje, da vključujejo vgrajene avtomatske stabilizatorje D
10. Za ekspanzivno monetarno politiko je značilno, da ponudba denarja v obtoku narašča, raven obrestnih mer pa se zmanjšuje D
14. Glavni instrument fiskalne politike je določanje obveznih rezerv poslovnih bank. N
14. **Transmisijski mehanizem monetarne** politike deluje preko naslednjih treh povezanih učinkov: obrestna mera-investicije-potrošnja države N
15. Investicijska past nas opozarja, da so investicije odvisne od splošne klime v narodnem gospodarstvu in so neodvisne od obrestne mere N
15. **Obseg investicij** je v ravnotežju večji od obsega varčevanja N
16. Načelo liberalizma v ekonomski politiki zagovarja intenzivne ukrepe ekonomske politike v kratkem časovnem obdobju N
15. Z operacijami na odprtem trgu vpliva central. banka na bančne rezerve, ponudbo denarja in obrestne mere. D
15. V državah, kjer je centralna banka neodvisna, je ponudba denarja določena eksogeno. Analitično se to odraža z neskončno veliko pozitivno vrednostjo koeficienta elastičnosti ponudbe primarnega denarja v odvisnosti od obrestne mere. NE
17. **Frikijska brezp.** je začasna brezposel. ki nastane predvsem zaradi dejstva da določeni menjajo službo. D
17. **Strukturna brezposelnost** je posledica neskladja med ponudbo in povpraševanjem po delavcih. N
20. **Okunov zakon** je empirično razmerje med cikličnim gibanjem BDP in brezposelnostjo. D
18. Za **inflacijo povpraševanja** je značilno, da se krivulja agregatnega povpraševanja premika levo in navzdol ob dani krivulji agregatne ponudbe. N
18. Za **inflacijo povpraševanja** je značilno, da se krivulja agregatnega povpraševanja premika desno in navzgor ob dani krivulji agregatne ponudbe. DA
13. Dezinflacija pomeni povečevanje stopnje inflacije N
16. Spodbujevalna denarna politika premika krivuljo agregatnega povpraševanja v desno in navzgor. D
16. Spodbujevalna denarna politika premika krivuljo agregatnega povpraševanja v levo in navzdol. N
7. **Krivulji agregatne in tržne ponudbe** sta naraščajoči zaradi enakih dejavnikov D
19. V sistemu stalnega ali trdnega deviznega tečaja majhno gospodarstvo ne more voditi neodvisne denarne monetarne politike. D
20. Stopnja rasti izvoznih cen je znašala 2 %, stopnja rasti uvoznih cen pa 4 %, kar pomeni, da je znašal indeks, ki meri razmerje rasti izvoznih cen glede na uvozne cene 98,08. NE

TRDITVE

- 1) Individualna krivulja povpraševanja je padajoča zaradi vzajemnega delovanja učinkov dohodka in učinkov substitucije. DA
- 2) Ravnotežna cena in količina na trgu popolne konkurence je nižja, kot na trgu nepopolne konkurence. NE (cena nižja, količina večja)
- 3) Krivulja mejnega proizvoda seka krivuljo povprečnega proizvoda pri tistem obsegu zaposlenosti variabilnega proizvodnega dejavnika, kjer je povprečni proizvod najnižji. NE (največji)
- 4) Če velja pogoj $AC=AVC$ se kratkoročna in dolgoročna krivulje ponudbe skladata. DA
- 5) Predpostavimo, da se obseg tržne ponudbe sklada z obsegom tržnega povpraševanja, pri dani ravni razpoložljivega dohodka kupcev. Če pride do eksogenega povečevanja cen, se bo pri nespremenjenem razpoložljivem dohodku spremenilo tržno ravnotežje tako, da se bo zmanjšalo tržno povpraševanje ob hkratnem zmanjšanju obsega tržne ponudbe. DA
- 6) Če sta dve dobrini substituta je koeficient križne cenovne elastičnosti negativen. NE (negativen je če sta komplementarni, če pa sta substituta je pozitiven)
- 7) Na območju kjer povprečni stroški naraščajo, je razlika med povprečnimi stroški in povprečnimi variabilnimi stroški večja, kot na območju, kjer povprečni stroški padajo. NE (razlika je manjša)
- 8) MSTs, ki je enaka $(\Delta L/\Delta K)=-2$ nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za eno enoto povezano z zmanjšanjem obsega zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za pol enote pri nespremenjenem obsegu proizvodnje. NE *DA*
- 9) $MSES=P_k/P_l=-0,5$ nam pove, da je povečanje zaposlenosti proizvodnega dejavnika delo za dodatno enoto pogojeno z zmanjšanjem zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital za 2 enoti, če želimo ohraniti celotne stroške nespremenjene. NE *DA* $\frac{P_c}{P_k} = -2 \Rightarrow \frac{P_l}{P_c} = (-1)^4$
- 10) $MSS=\Delta X/\Delta Y=-1,5$ nam pove, da mora posameznik v primeru povečanja potrošnje dobrine Y za eno enoto zmanjšati potrošnjo dobrine X za enoto in pol, če želi ohraniti nespremenjeno raven skupne koristnosti. DA
- 11) Predpostavljamo, da je funkcija agregatnega povpraševanja dana z naslednjo matematično specifikacijo $P=20-0,5Y$. Če se cena poveča za 1 d.e., potem se obseg povpraševanja zmanjša za 0,5 d.e. DA
- 12) Realni BDP je v nekem obdobju porasel za 3%, koeficient dinamike splošne ravni cen pa je v tem obdobju znašal 1,02. Na temelju teh podatkov ugotovimo, da je znašal indeks rast nominalnega BDP 105,06. DA
- 13) Če znaša multiplikator investicij 2, znaša mejna nagnjenost k trošenju 0,5. DA
- 14) Eksogena ponudba denarja (M) znaša 230 milijonov d.e., funkcija likvidnostne preference pa ima naslednjo matematično specifikacijo $i=15-0,02M$. Ravnotežna obrestna mera znaša v tem primeru 8,5%. NE
- 15) Z operacijami na odprtem trgu vpliva centralna banka na bančne rezerve, ponudbo denarja in obrestne mere. NE (povzroča spremembe primarnega denarja) ?
- 16) Spodbujevalna denarna politika premika krivuljo agregatnega povpraševanja v levo in navzdol. NE (desno in navzgor)
- 17) Frikcijska brezposelnost je začasna brezposelnost, ki nastane predvsem zaradi dejstva da določeni menjajo službo. DA
- 18) Za inflacijo povpraševanja je značilno, da se krivulja agregatnega povpraševanja premika levo in navzdol ob dani krivulji agregatne ponudbe. NE (desno in navzgor)
- 19) V sistemu stalnega ali trdnega deviznega tečaja majhno gospodarstvo lahko vodi neodvisno denarno politiko. NE
- 20) Okunov zakon je empirično razmerje med cikličnim gibanjem BDP in brezposelnostjo. DA

- 21) Funkcija individualne ponudbe je naraščajoča zaradi naraščajočih povprečnih stroškov. NE (mejnih)
- 22) S povečanjem obsega potrošnje dobrine celotna koristnost te dobrine praviloma neprestano narašča. NE
- 23) Uvedba davkov, ki se prevalijo v tržno ceno, zmanjšajo potrošnikov presežek. DA
- 24) Podjetje na trgu monopolistične konkurence maksimira dobiček, če ponuja takšno količino blaga, kjer velja $MC=P$. NE (to velja za popolno konkurenco)
- 25) Če se količina denarja v obtoku zmanjšuje, se krivulja agregatne ponudbe premakne v levo in navzgor. NE (samo levo, ne navzgor, ker je navpična črta ponudba)
- 26) Krivulji agregatne ponudbe in tržne ponudbe sta naraščajoči zaradi enakih dejavnikov. NE
- 27) Za monopolistično konkurenco je značilno da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik. NE
- 28) Absolutna vrednost davčnega multiplikatorja je večja od 1, če je mejna nagnjenost k potrošnji, manjša od mejne nagnjenosti k varčevanju. NE
- 29) Multiplikator knjižnega denarja ima pozitiven predznak. DA
- 30) Za ukrepe ekonomske politike je bolje, da ne vključujejo vgrajenih avtomatskih stabilizatorjev. NE
- 31) Denarni (monetarni) multiplikator je inverzen glede na koeficient obveznih rezerv. DA
- 32) Definicija denarja se sklada z opredelitvijo denarnih agregatov. NE
- 33) Glavni instrument fiskalne politike je odločanje obveznih rezerv poslovnih bank. NE
- 34) Investicijska past nas opozarja, da so investicije odvisne od splošne klime v narodnem gospodarstvu in so neodvisne od obrestne mere. NE
- 35) Funkcija individualnega povpraševanja po blagu je padajoča glede na tržno ceno, zaradi učinka padajoče mejne produktivnosti. NE (koristnosti)
- 36) MSES se pojavlja kot smerni koeficient pri funkciji premice enakih stroškov in pri funkciji premice proračunske omejitve. NE (pri proračunski je MSS)
- 37) Izročilo ekonomike ponudbe trdi, da se z rastjo davčne stopnje povečuje gospodarska rast. NE (gospodarska rast se znižuje)
- 38) Investicijski multiplikator, ki je enak 1,5 odraža, da bo BDP porasel za 1,5%, če se investicije povečajo za 1%. NE (govori o enotah, ne pa o %)
- 39) Davčni multiplikator ima pozitiven predznak. NE
- 40) Denarni (monetarni) multiplikator je enak koeficientu obveznih rezerv. NE (inverzen)
- 41) Za višje denarne agregate je značilna višja likvidnost. NE
- 42) Investicije so neodvisne od splošne klime v narodnem gospodarstvu, določene so samo z višino obrestne mere. NE
- 43) Individualna krivulja povpraševanja je padajoča zaradi naraščajoče mejne koristnosti posamezne dobrine. NE (padajoče mejne koristnosti)
- 44) Ravnotežna cena je na trgu popolne konkurence višja, ravnotežna količina pa nižja, kot na trgu nepopolne konkurence. NE (ravno obratno)
- ✓ 45) Krivulja mejnega proizvoda seka krivuljo povprečnega proizvoda pri tistem obsegu zaposlenosti variabilnega proizvodnega dejavnika, kjer je mejni proizvod največji. NE (ko je AC največji se sekata)
- 46) ^{AP} Če velja pogoj $AC=AVC$ se kratkoročna in dolgoročna krivulje ponudbe sekata. NE (sta enaki)
- 47) Eksogeno povečanje razpoložljivega dohodka kupcev premakne krivuljo tržnega povpraševanja levo in navzdol. NE (desno, navzgor)
- 48) Če sta dve dobrini substituta, je koeficient križne cenovne elastičnosti pozitiven. DA
- 49) Na območju kjer povprečni stroški naraščajo, je razlika med povprečnimi stroški in povprečnimi variabilnimi stroški manjša, kot na območju kjer povprečni stroški padajo. DA

- 50) Predpostavljamo, da je funkcija agregatnega povpraševanja dana z naslednjo matematično specifikacijo $Y=40-2P$. Če se cena poveča za 1 d.e., potem se obseg povpraševanja zmanjša za 0,5 d.e. NE
- 51) Ekosgena ponudba denarja (M) znaša 200 milijonov d.e., funkcija likvidnostne premice pa ima naslednjo matematično specifikacijo $M=750-50I$. Ravnotežna obrestna mera znaša v tem primeru 11%. DA
- 52) Proizvodna funkcija predstavlja povezavo med obsegom porabljenih proizvodnih dejavnikov in celotnimi stroški. NE
- 53) Funkcija celotnega proizvoda doseže svoj maksimum, ko doseže funkcija povprečnega proizvoda vrednost 0. NE
- 54) Kadar je proizvodna funkcija podana v tabelarični obliki, uporabimo metodo zvezne analize. NE
- 55) Povprečni proizvod dela nam pove, koliko dodatnih enot kapitala potrebujemo, da proizvedemo dodatno enoto proizvoda. NE
- 56) Mejna produktivnost kapitala nam pove, koliko dodatnih enot kapitala potrebujemo, da proizvedemo dodatno enoto proizvoda. NE
- 57) Stroški so v denarju izraženi potroški proizvodnih dejavnikov. DA
- 58) Celotni stroški so odvisni od obsega proizvodnje. DA
- 59) Povprečni variabilni stroški pomenijo razmerje med celotnimi variabilnimi stroški in obsegom porabljenih proizvodnih dejavnikov. DA
- 60) V sečišču s funkcijo mejnih stroškov doseže funkcija povprečnih variabilnih stroškov svoj maksimum. NE (minimum)
- 61) Podjetnik popolni konkurent upošteva pri določanju obsega ponudbe pravilo izenačevanja mejnih stroškov z danimi tržnimi cenami. DA
- 62) V primeru, da je tržna cena nižja od povprečnih stroškov in višja od povprečnih variabilnih stroškov, ustvarja podjetje izgubo v višini določenega dela fiksnih stroškov. DA
- 63) Če je tržna cena nižja od povprečnih stroškov, je za podjetje smiselno, da ohrani proizvodnjo v kratkem časovnem obdobju. DA
- 64) Sprememba cene izdelka A vpliva na spremembo povpraševanja po izdelku A. DA
- 65) Funkcija povpraševanja je padajoča funkcija cene. To pomeni, če se poveča cena izdelka, se zmanjša obseg povpraševanja po tem izdelku. DA
- 66) Če je direktna cenovna elastičnost povpraševanja pozitivna, govorimo o Giffenovem paradoksu. DA
- 67) Reakcijo potrošnikov, ki so zaradi povečanja cen določene dobrine iz njihove potrošne košarice ob nespremenjenem dohodku prisiljeni zmanjšati obsege nakupov vseh ali nekaterih dobrin iz potrošne košarice, imenujemo učinek substitucije. DA
- 68) Negativna vrednost križne cenovne elastičnosti povpraševanja kaže, da sta dve dobrini substituta. NE
- 69) Visoka absolutna vrednost koeficienta direktne cenovne elastičnosti kaže na slabo oz. šibko reakcijo kupcev na spremembo cen izbranega blaga. NE
- 70) Učinek substitucije opozarja ponudnike blaga na trgu, da bodo kupci v primeru podražitve določenega blaga povečevali obseg povpraševanja po substitutih. DA
- 71) Spremembe v stroških spreminjajo položaj krivulje ponudbe v koordinatnem sistemu. DA
- 72) Monopolist maksimira dobiček, če ponuja tisti obseg proizvodov na trgu, ko se tržna cena izenači z njegovimi mejnimi prihodki ($P = MR$). NE
- 73) Agregatna krivulja ponudbe dela je obrnjena nazaj, individualna krivulja ponudbe dela pa je naraščajoča funkcija cene dela. NE
- 74) V ozadju padajoče funkcije povpraševanja po delu je padajoča mejna koristnost. NE

$y=a-bx$ (b-smerni koeficient, ki meri za koliko se bo zmanjšal y če se x poveča za 1 enoto, a-konstanta meri obseg potrošnje y, če ne potrošimo nobene enote x in hkrati porabimo celoten dohodek) -- implicitna oblika $R-PaA-PbB=0$ -- eksplicitna oblika $A=R/Pa-Pb/PaB$

Diskretna analiza – ko so podatki o obsegu proizvodnje in obsegu porabljenih proizvodnih dejavnikov podani v tabeli (kot diskretna števila-manj natančna).

Zvezna analiza – ko je podana zveza med obsegom proizvodnje in obsegom porabljenih proizvodnih dejavnikov z matematično funkcijo (proizvodna, stroškovna, investicijska...).

Pozitivna ekonomika – pojasnjuje zakonitosti dejansko uresničene toka družbene reprodukcije.

Normativna ekonomika – pojasnjuje kako bi moral potekati proces gospodarjenja, da bi družba uspešno reševala svoj temeljni ekonomski problem, relativne redkosti dobrin.

Zakon padajoče mejne produktivnosti – pomeni, da s povečanjem obsega zaposlenosti proizvodnega dejavnika, prirast k celotnemu proizvodu pada in postane celo negativen.

Ključna zakonitost stroškov v kratkem časovnem obdobju: zaradi zakona padajoče mejne produktivnosti variabilnega proizvodnega dejavnika se pojavlja zakonitost naraščajočih mejnih stroškov.

Donosi obsega izražajo relativno spremembo obsega proizvodnje, ki je pogojena z odstotnim povečanjem obsega zaposlenosti vseh proizvodnih dejavnikov hkrati. – *naraščajoči* (obseg proizvodnje se poveča za večkrat kot se poveča obseg proizvodnih dejavnikov), *konstanti* (relativno povečanje obsega proizvodnje je enako relativnemu povečanju obsega proizvodnih dejavnikov), *padajoči* (odstotno povečanje obsega zaposlenosti proizvodnih dejavnikov povzroči manj kot odstotno povečanje obsega proizvodnje).

Izokvanta ali krivulja enakega proizvoda – prikazuje vse tiste kombinacije količin različnih proizvodnih dejavnikov, pri katerih je obseg proizvodnje enak.

$MSTS=-\Delta L/\Delta K=-MPI/MPk$ (za koliko enot moramo zmanjšati obseg dela, če povečamo obseg zaposlenosti kapitala za dodatno enoto in pri tem ohranimo nespremenjen obseg proizvodnje)

Premica enakih stroškov – prikazuje tiste kombinacije dveh proizvodnih dejavnikov pri njihovih danih cenah, ki ohranjajo nespremenjeno vrednost skupnih stroškov.

$MSES=-Pk/Pl$ (za koliko enot moramo zmanjšati obseg dela, če povečamo zaposlenost proizvodnega dejavnika kapital za eno enoto, ob pogoju da ohranimo nespremenjeno vrednost celotnih stroškov)

Optimalna kombinacija proizvodnih dejavnikov $MSTS=MSES$

Optimalni obseg ponudbe posameznika ponudnika v modelu popolne konkurence : $PR=TR-TC$, kjer velja $MR=P=MC$

Krivulja ponudbe je naraščajoča funkcija cene; zaradi zakonitosti naraščajočih mejnih stroškov. -- premik po krivulji – sprememba obsega ponudbe, -- premik krivulje – sprememba ponudbe ob nespremenjeni ceni

Omejitev potrošnje – proračunska premica – prikazuje vse tiste kombinacije nakupov dveh dobrin pri katerih potrošnik porabi ves razpoložljiv dohodek. $(\Delta Y/\Delta X)$ – potrošnik se mora za nakup dodatne enote dobrine X odpovedati potrošnji ? enot dobrine Y pri danem razpoložljivem dohodku in tržnih cenah

Določitev optimalne kombinacije nakupov različnih dobrin – Indiferenčna krivulja – ponazarja vse tiste kombinacije nakupov dveh dobrin, pri katerih posameznik doseže enako raven celotne koristnosti. Katero kombinacijo pa bo posameznik izbral je odvisno od cen obeh dobrin in razpoložljivega dohodka ($MSS=-\Delta Y/\Delta X$)

Cenovna elastičnost $E=\Delta Q/\Delta P \times P/Q$ nam pove za koliko % se spremeni obseg povpraševanja po določeni dobrini, če se cena te dobrine spremeni za 1% ob predpostavki, da ostanejo ostale stvari v ekonomskem okolju nespremenjene.

- elastično ($E > 1$), enotno elastično ($E = 1$), absolutno cenovno neelastično ($E = 0$), neelastično ($0 < E < 1$)

Križna cenovna elastičnost $E = \Delta Q_x / \Delta P_y \times P_y / Q_x$ (za dobrino X) nam pove vpliv odstotne spremembe cen ene dobrine na odstotno spremembo obsega povpraševanja po drugi dobrini ob predpostavki, da ostajajo ostali dejavniki v ekonomskem okolju nespremenjeni.

Ponudba je naraščajoča funkcija cene zaradi ekonomske zakonitosti naraščajočih mejnih stroškov, ki je posledica delovanja tehnološke zakonitosti padajočega mejnega proizvoda.

-- funkcija ponudbe na kratek rok: sečišče $MC = AVC$ navzgor, -- funkcija ponudbe na dolgi rok: sečišče $MC = AC$ navzgor

Povpraševanje je padajoča funkcija cene zaradi zakonitosti padajoče mejne koristnosti oziroma zaradi vzajemnega delovanja učinkov substitucije in dohodka. -- vpliv rasti tržnih cen – manjšanje ponudbe (levo in navzgor) -- vpliv tehnološkega napredka – premik ponudbe v desno in navzdol (znižanje cen in rast količin) -- vpliv spremembe potrošnikovih preferenc – znižanje povpraševanja (premik v levo in navzdol) -- vpliv rasti razpoložljivega dohodka – povečanje povpraševanja (premik v desno in navzgor)

Nepopolna konkurenca $MR = MC$, $MR < P$

Tržna krivulja ponudbe dela – naraščajoča funkcija cene dela, zaradi učinka substitucije (prosti čas z dodatnim zaslužkom)

Tržna krivulja povpraševanja po delu – padajoča funkcija cene dela zaradi zakonitosti padajoče mejne produktivnosti

Agregatna ponudba = celotna količina blaga in storitev, ki so jo vsa podjetja v določenem narodnem gospodarstvu pripravljena proizvesti in prodati v danem časovnem obdobju.

Agregatno povpraševanje = celotna količina blaga in storitev, ki jo ekonomski subjekti želijo oziroma so jo sposobni kupiti pri dani ceni

Mejna nagnjenost k trošenju – $c = \Delta C / \Delta Y$ – za koliko enot dodatne potrošnje bo prišlo v primeru, da bodo gospodinjstva prejela dodatno enoto dohodka

Mejna nagnjenost k varčevanju – $s = \Delta S / \Delta Y$ – dodatna količina varčevanja, do katere pride ob povečanju dohodka za eno enoto.

Investicijski multiplikator nam pove za koliko se poveča BDP če se investicije povečajo za 1 d.e. ($1/s$)

BDP je skupna vrednost proizvedenih dobrin in storitev proizvedenih v državi v določenem letu, namenjenih za domačo zasebno potrošnjo (C), bruto zasebne domače naložbe (I), vladne nakupe (G) in neto izvoz (X). -- nominalni BDP – merjenje proizvoda v posameznih letih s tekočimi cenami v teh letih, -- realni BDP – obračun v stalnih cenah iz poljubno izbranega leta.

Metode merjenja BDP proizvodni pristop (deleži posameznih gospodarskih dejavnosti v BDP, seštevek dodane vrednosti v vseh dejavnostih ter davkov na proizvode) potrošni pristop (deleži posameznih elementov potrošnje-izdatkov, potrošnja gospodinjstev, države, bruto investicije, saldo izvoza in uvoza blaga in storitev), stroškovni pristop (seštevamo dohodke proizvodnih dejavnikov+dobiček; stroški: sredstva za zaposlene, davki na proizvodnjo in uvoz, subvencije, bruto poslovni presežek, bruto raznovrstni dohodek)

Davčni multiplikator = $-c/s$ nam pove, če država uvede davek v višini dodatne d.e. potem se bo BDP povečal za ? enot (višina davčnega multiplikatorja)

Inflacija – porast splošne ravni cen v določenem časovnem obdobju

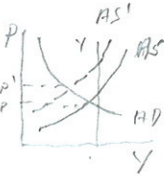
Deflacija – znižanje splošne ravni cen

Dezinflacija – zniževanje inflacijskih stopenj

Merila inflacije – deflator BDP (meri gibanje splošne ravni cen v narodnem gospodarstvu) – cene življenjskih potrebščin

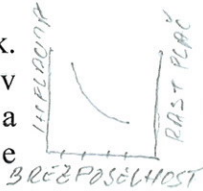
2, A, D Ponudbena ali stroškovna inflacija – do rasti cen pride zaradi povečanja stroškov proizvodnih dejavnikov. Ker stroški dela običajno predstavljajo največji delež v celotnih stroških podjetij,

je hitra rast plač največkrat razlog za nastanek stroškovne inflacije. Obstajata dva dejavnika zaradi katerih pride do premika krivulje agregatne ponudbe, stroški in tehnološki napredek. Ob nespremenjenem obsegu agregatnega povpraševanja, o se krivulja agregatne ponudbe premakne levo in navzgor pride do stroškovne inflacije.



Inercijska oz. osnovna inflacija = določena z vsakokratnim premikom krivulj agregatne ponudbe in agregatnega povpraševanja za enak obseg.

D Philipsova krivulja – prikazuje možnost izbire med inflacijo in brezposelnostjo na kratki rok. Stopnja inflacije = rast plač – rast produktivnosti. Do premikov krivulje pride zaradi šokov v gospodarstvu in spremenjenih pričakovanj ekonomskih subjektov. Edina stopnja brezposelnosti, ki je skladna s stabilno inflacijo je naravna stopnja brezposelnosti zato je krivulja navpična (DA)



Okunov zakon – empirično razmerje med cikličnim gibanjem BDP in brezposelnostjo. Zakon pravi, da pri padcu BDP za 2% v primerjavi s potencialnim BDP brezposelnost poraste za približno eno odstotno točko. (ciklična brezposelnost)

Ekonomska politika – NOSILCI (vlada, centralna banka) INSTRUMENTI (obrestna mera, davki, davčne olajšave, proračunski transferi in sprememba javne (državne) lastnine) – CILJI (visoka in stabilna gospodarska rast, nizka stopnja brezposelnosti, nizka inflacija, zunanjetrgovinsko in notranje ravnotežje)

Fiskalna politika – je politika uravnavanja proračuna (država, vlada). Instrumenti – državni izdatki – za zagotavljanje javnih dobrin ali kot sredstvo za aktivno poseganje v gospodarstvo, davki, zadolževanje države, vgrajeni/avtomatski stabilizatorji – progresivni davek na dohodek, sistem socialnih pomoči in drugih socialnih dajatev, prihranki prebivalstva in podjetij, pomoč kmetijstvu.

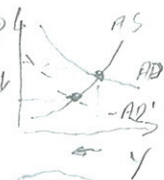
Cilj denarne politike – v prvi meri zagotovitev pravšnje količine denarja v gospodarstvu, stabilne cene, nizka brezposelnost, visoka gospodarska rast. Orodja – obvezne rezerve – če centralna banka zmanjša količnik obveznih rezerv bi se denarni multiplikator povečal in s tem posledično bi se povečala tudi ponudba denarja, operacije na odprtem trgu – centralna banka na odprtem trgu kupuje ali prodaja državne vrednostne papirje od bank, diskontne stopnje – obrestne mere po kateri centralna banka akreditira poslovne banke, Vmesni cilji – rezerve, ponudba denarja, obrestne mere, Končni cilji – stabilne cene, nizka brezposelnost, visoka gospodarska rast.

Povpraševanje po denarju: *transakcijsko* (nastaja ker potrebujemo denar, ki je posrednik v menjavi, se poveča če se poveča nominalni BDP, se zmanjša če porastejo obrestne mere), *špekulativno* (denar je hranilec vrednosti, ljudje si oblikujejo portfelj-kombinacijo naložb). $M*V=P*Y$ (desni del=denarni ali monetarni vidik, levi del=realni vidik)

17, A, J Denarni transmisijski mehanizem je pot ali način po katerem se spremembe ponudbe denarja prevalijo v spremembe dohodka, zaposlenosti, cen in inflacije. (kratek rok $M*V=P*Y$, dolgi rok $M*V=P*Y$ – predpostavlja da je gospodarstvo vedno na črti Y_p potem centralna banka ne more biti uspešna; investicije se povečajo, BDP se pa ne spremeni, samo cene se povečajo.

17.228

Z zmanjšanjem ponudbe denarja se obrestna mera na denarnem trgu poveča, kar povzroči zmanjšanje investicijskega povpraševanja in multiplikativno zmanjšanje nominalnega BDPja. Če centralna banka želi umiriti rast cen (inflacijo) je v tem procesu 5 korakov: 1. Centralna banka najprej sprejme ukrepe za zmanjšanje bančnih rezerv, kar doseže s prodajo vrednostnih papirjev na odprtem trgu. 2. zmanjšanje bančnih rezerv multiplikativno zmanjša obseg depozitov in s tem ponudbo denarja. 3. zmanjšanje ponudbe denarja povzroči povišanje obrestne mere in zaostri kreditne pogoje. Zmanjšanje ponudbe denarja premakne krivuljo ponudbe denarja v levo kar ob nespremenjenem povpraševanju po denarju poviša obrestno mero. Zaradi zmanjšanja rezerv poslovnih bank se zmanjša tudi njihov kreditni potencial kar poleg višje obrestne mere povzroči znižanje kreditov, višje obrestne mere pa povzročijo tudi zmanjšanje finančnih naložb. 4. pri višji obrestni meri in manjšemu povpraševanju običajno



17.228

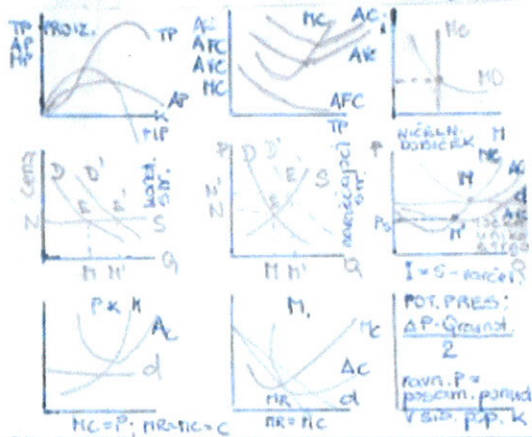
upadejo izdatki oz. agregatno povpraševanje, ki so občutljivi na obrestne mere, predvsem investicije. 5. pritiski ostrih denarnih razmer s skrčenjem agregatnega povpraševanja zmanjšajo dohodek, zaposlenost in inflacijo.

Lafferjeva krivulja – prikazuje razmerje med davčno stopnjo in davčnimi prihodki in predvideva, da od določene točke (najvišja točka C) povečuje davčne stopnje, zmanjšuje davčne prihodke oz. obratno. Vsako zmanjšanje davčne stopnje od točke (D) povečuje davčne prihodke.

* Poglabljanje kapitala (je proces pri katerem se sčasoma povečuje količina kapitala na delavca) se pojavi, ko zaloga kapitala raste hitreje kot delovna sila. Brez tehnoloških sprememb bo poglabljanje kapitala povzročilo rast outputa na delavca, mejnega proizvoda dela in plače. Prav tako bo vodilo v padajoče donose kapitala in posledično znižanje stopnje donosa od kapitala.

Vzajemno delovanje multiplikatorja in akceleratorja na nihanja gospodarske rasti – Ko v narodnem gospodarstvu naraščajo investicije, bo BDP zaradi multiplikatorja rasel po vedno večjih stopnjah, kar spodbuja investitorje da investicije povečujejo. Slej ko prej se zaradi tega dejanski proizvod približa potencialnemu in zaradi tega je delovanje multiplikatorja omejeno. Ko začne BDP naraščati vse počasneje se rast investicij ustavi, to pa multiplikativno zmanjša BDP. Takšen negativen trend se nato prenese v nazadovanje investicij (akcelerator), dokler ni dosežena najvišja točka investicij in se cikel ponovno obrne v rast.

$(R_{BOP} \times K_d) + (K_d - 1) \cdot 100 = N_{BOP}$
 % 1,01 den. = $\frac{BOP}{M}$
 indeks basis 1001
 Eksojens $\uparrow P =$ Jobseg n. paup ob nkratne
 \downarrow tržne panvalbe
 OKRUVN CAKON: rezervne wed ciklirnim gido
 rezpordeln



$MC = P; MR = MC = C$ $MR = MC$

$TR = P \cdot TP$ $PK: MC = P$ $M: MC = MR$

$AR = \frac{TR}{TP}$ $AC = \frac{TC}{TP}$ $APR = \frac{TR - TC}{TP} = \frac{TR}{TP} - \frac{TC}{TP}$

$C + S = 1$ $c = \frac{\Delta C}{\Delta Y}$ $\alpha = \frac{\Delta Y}{\Delta C}$

$\Delta Y = \frac{1}{1-c} \cdot \Delta I = \alpha \cdot \Delta I$ $Y = C + S$ $\Delta Y = \alpha \cdot \Delta C$

$\alpha = \frac{1}{1-c} = \frac{1}{1-c}$ d.wul. = $\frac{c}{1-c}$ $\Delta Y = \alpha \cdot \Delta I$

$Eq_{M} = \frac{\Delta Q_M}{\Delta P_M} \cdot \frac{P_M}{Q_M}$ primerek kapitala = $\frac{E_k \cdot st. \text{restik}}{9047 \text{ restik}}$

$BDF_{rest} = P_{rest} \cdot tch. n) + E_L \cdot r_L + E_k \cdot r_k$

$M_{BOP} = \frac{M_{0A}}{PA}$ $M_0 = \frac{\Delta T_0}{\Delta Q}$ $MR_k = \frac{\Delta TP}{\Delta K}$

$AR_{BOP} = \frac{TR - T_c}{TP} = \frac{(P \cdot TP) - T_c}{TP} = \frac{TR}{TP} - \frac{T_c}{TP}$

1107CA

7.11.17 2007

Najprej je bilo 20 trditev potem pa naslednje naloge.

1) Specifikacija proizvodnje funkcije v obliki $MP_k = \dots$

- ✓ a) koliko znaša obseg zaposlenosti kapitala, ko je TP max, je $MP = 0$, $MP = TP'$
- ✓ b) izračunaj tisti obseg proizvodnega dejavnika kapital, pri katerem je povprečna produktivnost največja in izračunaj tudi največjo vrednost povprečne produktivnosti kapitala. $AP_k = \frac{TP}{K}$; $TP = \int MP$
 $AP_{k \max} \rightarrow MP = 0$
- ✓ c) Kaj pomeni $MP=5$ in $AP=5$.

2) Dana je naslednja matematična specifikacija funkcije celotnih stroškov za podjetje, ki deluje na trgu popolne konkurence: $TC = 80 TP - 4 TP^2 + 1/3 TP^3$, kjer meri spremenljivka TC znesek celotnih stroškov v d.e., spremenljivka TP pa obseg proizvodnje v tonah.

- ✓ a) Določite tržno ceno in obseg ponudbe podjetja, če to ustvarja dobiček v višini 2,5 d.e. (druga skupina je imela pa izgubo v višini 2,5 d.e.) $2,5 = TR - TC$, $TR = TP \cdot P$
- ✓ b) Koliko znaša tržna cena če so mejni stroški enaki 10 enot. (Druga skupina pa je imela: izračunajte vrednost mejnih stroškov pri tržni ceni 10 d.e.) $P=2$, $MC=10$
 $MC = TC'$
- ✓ c) Kakšen je kriterij za določanje obsega proizvodnje v modelu popolne konkurence (druga skupina pa je imela kriterij za monopolistično konkurenco) $TP_{\max} \rightarrow MP=0$
 $TP_{\max} \rightarrow MR=MC$
- ✓ d) Pojasni kaj pomeni $MC=5$ in $AC=5$.

3) Dana je naslednja funkcija povpraševanja po določeni dobrini $P=5-5/2Q$ (P =tržna cena, Q =obseg povpraševanja).

- ✓ a) izračunaj vrednost koeficienta direktne cenovne elastičnosti povpraševanja pri $Q=0,4$ in pojasni rezultat.
- ✓ b) Kaj nam pove smerni koeficient v omenjeni funkciji povpraševanja?
- ✓ c) Pojasni za koliko enot se bo spremenil obseg povpraševanja, če se bo tržna cena znižala za denarno enoto.

4) Imel si dano proračunsko premico $200=40X + 10Y$

- ✓ a) napiši enačbo premice v taki obliki, da bo Y odvisna spremenljivka
- ✓ b) določi cene dobrin x in y
- ✓ c) Kakšen je smerni koeficient, koliko znaša, kaj pomeni.
- ✓ d) Če se cena dobrine X zmanjša na 20 d.e. koliko znaša novi smerni koeficient, kaj pomeni
- ✓ e) grafično predstavi proračunsko premico in prikaži znižanje cene dobrine x

5) Dana je naslednja funkcija varčevanja: $S = 100 + 3/5 Y$, kjer je S obseg varčevanja in Y razpoložljivi dohodek.

- ✓ a) določite funkcijo osebne potrošnje
- ✓ b) b) izračunajte, za koliko d.e. se bo povečal BDP, če se osebna potrošnja poveča za 100 d.e.
- ✓ c) Izračunajte vrednost davčnega multiplikatorja in ga pojasnite
- ✓ d) Povezano ~~/~~ nariši v dva koordinatna sistema grafa funkcij varčevanja in osebne potrošnje.

6) Izhodiščna splošna raven obrestnih mer (i) v narodnem gospodarstvu znaša 6 %, funkcija povpraševanja po denarju pa ima naslednjo matematično specifikacijo:

$$M^D = 40/i - 2$$

- ✓ a) izračunajte ravnotežni obseg ponudbe denarja v narodnem gospodarstvu
- ✓ b) izračunajte, za koliko odstotnih točk se spremeni splošna raven obrestne mere, če se obseg ponudbe denarja zmanjša na 8.
- ✓ c) Izračunajte, za koliko d.e. se bodo povečale, oziroma zmanjšale investicije po spremembi splošne ravni obrestne mere, če vsako povčanje obrestne mere za eno odstotno točko povzroči zmanjšanje obsega investicij za 100 enot.
- ✓ d) Za koliko se spremeni BDP če znaša mejna nagnjenost k trošenju 0,5 na osnovi spremembe investicij pod prejšnjo točko.

7) -- Inflacija (ena skupina je imela povpraševalno druga pa ponudbeno oz. stroškovno inflacijo za razložiti, tudi grafično

8) -- Transmisijski mehanizem (restriktivni in ekspanzivni denarni politiki) za razložiti, tudi grafično



1. TEORIJA 30 T

1. Funkcija individualne ponudbe je padajoča zaradi padajoče mejne produktivnosti.
2. S povečanjem obsega potrošnje določene dobrine celotna koristnost te dobrine praviloma neprestano pada.
3. Uvedba davkov, ki se prevalijo v tržno ceno, povečuje potrošnikov presežek.
4. Mejna stopnja ekonomske substitucije se pojavlja kot smerni koeficient pri funkciji premice enakih stroškov in pri funkciji proračunske omejitve.
5. Podjetje na trgu nepopolne konkurence maksimira dobiček, če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MC=P$.
6. Če se količina denarja v obtoku poveča, se raven obrestnih mer poveča.
7. Če je mejna nagnjenost k varčevanju enaka mejni vrednosti k potrošnji, potem je multiplikator investicij enak 2.
8. Za monopolistično konkurenco je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje 1 sam ponudnik.
9. Absolutna vrednost davčnega multiplikatorja je večja od 1, če je mejna nagnjenost k potrošnji manjša od mejne nagnjenosti k varčevanju.
10. Za ekspanzivno monetarno politiko je značilno, da ponudba denarja v obtoku narašča, raven obrestnih mer pa se zmanjšuje.
11. Restriktivna fiskalna politika je povezana z zviševanjem davčnih stopenj in s povečevanjem proračunskega presežka.
12. Denarni (monetarni) multiplikator je inverzen glede na koeficient obveznih rezerv.
13. Dezinflacija pomeni povečanje stopnje inflacije.
14. Glavni instrument fiskalne politike je določanje obveznih rezerv poslovnih bank.
15. Obseg investicij je v ravnotežju večji od obsega varčevanja.

2. ANALITIČNE (MIKRO) 35 T

1. Dana je naslednja matematična specifikacija kratkoročne funkcije mejne produktivnosti dela: $MP_L = 5L - L^2$, kjer meri spremenljivka L število delavcev.
 - ✓ a) Koliko znaša obseg proizvodnje v primeru, ko je mejna produktivnost dela največja? $MP_{max} \rightarrow MP=0$
 $TP=?$
 - ✓ b) Izračunaj, koliko delavcev mora zaposliti podjetje, da bo njihova mejna produktivnost enaka povprečni produktivnosti?
 - ✓ c) Pojasni bistvo zakona padajoče mejne produktivnosti.
2. Dana je naslednja matematična specifikacija mejnih stroškov za podjetje, ki deluje na trgu popolne konkurence: $MC = 60 - 6TP + 3TP^2$, kjer meri spremenljivka MC znesek mejnih stroškov v d.e., sprememba TP pa obseg proizvodnje v tonah.
 - ✓ a) Določi tisti obseg proizvodnje, kjer so povp. variabilni stroški najmanjši. Na temelju tega določi matematično funkcijo kratkoročne krivulje za to podjetje. $AVC_{min} \rightarrow AK'$
 $TP=?$
 - 2 ✓ b) Grafično ponazori in opiši povezavomed mejno produktivnostjo in (mejnimi stroški.) $MC = AVC$
krožna točka
krivulje

- ✓ c) ppojasni vsebinsko bistvo zakona naraščajočih mejnih stroškov (kako je ta zakon povezan z zakonitostjo podajoče mejne produktivnosti)

3.

- ✓ a) Grafično ponazori in opiši, kako določimo optimalno kombinacijo nakupov dveh dobrin pri danih tržnih cenah in pri danem razpoložljivem dohodku.
- ✓ b) Pojasni, zakaj je individualna krivulja povpraševanja padajoča funkcija tržne cene.

- 4. V spodnji tabeli so zbrani podatki o obsegu povpraševanja po dveh dobrinah (A in B), v časovnih presledkih (1 in 2) ter pripadajoči ceni obeh dobrin (P_A in P_B)

Tabela 1: Izhodiščni podatki:

Časovni presek	Q_A	Q_B	P_A	P_B
1	100	150	30	160
2	180	130	10	150

Simboli:

Q_A obseg povpraševanja po dobrini A v kosih

Q_B obseg povpraševanja po dobrini B v kosih

P_A cena dobrine A v d.e.

P_B cena dobrine B v d.e.

- ✓ a) Izračunaj koeficient direktne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini A in pojasni dobljeni rezultat
- ✓ b) Izračunaj koeficient križne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini A in pojasni cenovni rezultat
- 2 ✓ c) Izračunaj in pojasni, za koliko enot se spremeni obseg povpraševanja po dobrini B, če se tržna cena zniža za pol denarne enote

3. ANALITIČNE: MAKRO IN EKONOMSKA POL.

- ✓ 1. Opiši vlogo denarja v narodnem gospodarstvu (funkcija denarja) v povezavi s kvantitetno enačbo.
- ✓ 2. Opiši model investicijskega multiplikatorja in pojasnite, kako določimo raven BDP s pomočjo tržnega panoja $I=S$ (investicije so enake varčevanju).
- 2 3. Dana je naslednja agregatna produkcijska funkcija: $y=AK^{0,3}L^{0,7}$, kjer merimo spremenljivko bruto domači proizvod, parameter A meri raven skupne factorske produktivnosti, spremenljivka K meri kapital in spremenljivka L meri delo.

naloge 43 (modni zvezek)

Izpitni rok 15.5.07

- a) ✓ izračunaj in pojasni koeficient elastičnosti BDP glede na zaposlenost dela (L)
 - b) ? Izračunaj stopnjo nominalne gospodarske rasti, če znaša rast skupne factorske produktivnosti (tehn. napredek) 2%, rast kapitala 4%, rast dela 1%.
 - c) ✓ Izračunaj prispevke dela, kapitala in tehnološkega napredka h gospodarski rasti
 - d) ? Izračunaj stopnjo realne gospodarske rasti, če je znašala inflacija 2%
- ✓ 4. Kratko opišite in grafično ponazorite transmisijski mehanizem restriktivne monetarne politike

april '07

I. Teoretična vprašanja (30 T)

Podanih je 15 trditev. Če menite, da je trditev pravilna na označeno mesto pripišite D, če menite, da trditev ni pravilna, pripišite N. Pravilno rešena naloga prinaša + 2 T, napačno rešena naloga pa - 2 T. Opomba: Če je končna vsota točk negativna se šteje, kot da je vsota zbranih točk enaka 0.

1. Funkcija individualnega povpraševanja je padajoča zaradi padajoče mejne produktivnosti dela. N
2. Če je mejna koristnost določene dobrine negativna, celotna koristnost pada. D
3. Rast tržne cene določene dobrine povečuje potrošnikov presežek. N
4. Mejna stopnja tehnične substitucije opredeljuje smerni koeficient izokvante. D
5. Podjetje na trgu monopolistične konkurence maksimira dobiček, če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MR=P$. D
6. Če se količina denarja v obtoku zmanjšuje, potem se krivulja agregatne ponudbe pomakne desno in navzdol. N

7. Krivulji agregatne in tržne ponudbe sta naraščajoči zaradi enakih dejavnikov. D ? ✓
8. Za monopol je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik. D ✓
9. Stroškovna inflacija je posledica rasti plač. D
10. Velikost davčnega multiplikatorja je določena z višino davčne stopnje. N ? ✓
11. Ukrepe ekonomske politike je bolje, da vključujejo vgrajene avtomatske stabilizatorje. D
12. Multiplikator državne potrošnje in investicijski multiplikator imata identičen učinek na gospodarsko rast. D ? ✓
13. Transmisijski mehanizem monetarne politike deluje preko naslednjih treh povezanih učinkov: obrestna mera – investicije – potrošnja države. ~~D~~ ✓
14. Transakcijsko povpraševanje po denarju je odvisno od obrestne mere. D
15. Načelo liberalizma v ekonomski politiki zagovarja intenzivne ukrepe ekonomske politike v kratkem časovnem obdobju. N

II. Analitične naloge – mikroekonomika (35 T)

1. Dana je naslednja matematična specifikacija kratkoročne funkcije mejne

produktivnosti: $MP_K = 8K - \frac{6}{5}K^2$.

- a) Določite tisti obseg zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital, kjer bo celotni proizvod največji.
 b) Izračunajte, pri katerem obsegu zaposlenosti proizvodnega dejavnika kapital bo mejna produktivnost kapitala enaka 10.
 c) Pojasnite, kaj pomeni $MP_K = 5$ in $AP_K = 5$.

a) $TP = \int MP = 4K^2 - \frac{2}{5}K^3$

$MP = 0 = 8K - \frac{6}{5}K^2$

$K(8 - \frac{6}{5}K) = 0$

$\frac{6}{5}K = 8$

$K = \frac{40}{6} = \underline{\underline{6,67}}$ ✓

b) $MP = 10 = 8K - \frac{6}{5}K^2$
 $8K - \frac{6}{5}K^2 - 10 = 0$

$b = b^2 - 4ac$

$D = 8^2 - 4 \cdot (-\frac{6}{5}) \cdot (-10)$

$D = 64 - 48 = 16$

$K = \frac{-b \pm \sqrt{D}}{2a} = \frac{-8 \pm \sqrt{16}}{2 \cdot (-\frac{6}{5})} = \frac{-8 \pm 4}{-\frac{12}{5}} = \frac{-4}{-\frac{12}{5}} = \frac{20}{12} = \underline{\underline{1,67}}$ ✓

~~$K(8 - \frac{6}{5}K) = 10$~~

~~$8 - \frac{6}{5}K = \frac{10}{K}$~~

~~$-\frac{6}{5}K = \frac{10}{K} - 8$~~

~~$K = \frac{10}{6}$~~

c) Pomeni, da sta MP in AP enaki, ob danih predpostavkah: kratkoročno, to se spremeni samo po K , ki je zopoldenik 5 enot K , sta MP in AP enaki

2. Dana je naslednja matematična specifikacija funkcije celotnih stroškov za podjetje, ki

deluje na trgu popolne konkurence: $TC = 80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3$, kjer meri spremenljivka

TC znesek celotnih stroškov v d.e., spremenljivka TP pa obseg proizvodnje v tonah.

a) Določite tržno ceno in obseg ponudbe podjetja, če to ustvarja izgubo v višini 7,5 d.e. na enoto prodanega proizvoda.

b) Pojasnite kriterij, po katerem določa podjetje v popolni konkurenci optimalni obseg ponudbe.

c) Pojasnite, kaj pomeni $MC = 10$ in $AC = 10$.

a) Izguba 7,5 d.e./enoto proizvoda

$$MC = TC' = 80 - 8TP + TP^2$$

$$MR = MC = P$$

$$AC = \frac{TC}{TP} = 80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2$$

$$MC - AC = -7,5$$

$$MC - AC = -7,5$$

$$(80 - 8TP + TP^2) - (80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2) = -7,5$$

$$-4TP + \frac{2}{3}TP^2 = -7,5$$

$$\frac{2}{3}TP^2 - 4TP + 7,5 = 0$$

$$b = b^2 - 4ac = (-4)^2 - 4 \cdot \left(\frac{2}{3}\right) \cdot 7,5$$

$$b = 16 - \frac{60}{3} = 16 - 20 = -4$$

$$TP = \frac{-b - \sqrt{b}}{2a} = \frac{-(-4) - \sqrt{-4}}{2 \cdot \frac{2}{3}} = \frac{4 + 2}{\frac{4}{3}}$$

$$TP = \frac{18}{4} = 4,5$$

$$MC = P = 80 - 8 \times 4,5 + 4,5^2 =$$

$$b = 80 - 36 + 20,25 = 64,25$$

3. Dana je naslednja matematična enačba premice potrošnikove proračunske omejitve:

$$200 = 40X + 10Y.$$

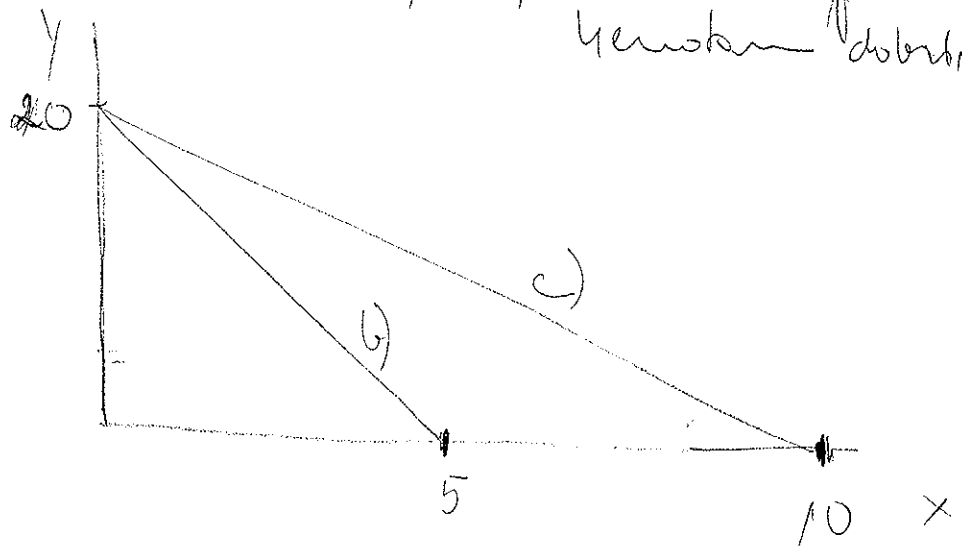
- a) Zapišite enačbo premice potrošnikove proračunske omejitve v eksplicitni obliki tako, da bo obseg nakupov dobrine Y izražen kot odvisna spremenljivka. Pojasnite, kako imenujemo smerni koeficient v tej enačbi, kako je ta opredeljen in kaj nam pove.
 b) Določite ceni za dobrini X in Y in narišite graf premice proračunske omejitve.
 c) Predpostavimo, da se cena dobrine X zniža na 20 denarnih enot. Izračunajte novo vrednost koeficienta mejne stopnje ekonomske substitucije po spremembi cene dobrine X. Spremembo ponazorite tudi grafično.

a) $10Y = 200 - 40X$
 $Y = 20 - 4X$

$$MSES = \frac{P_x}{P_y} = -4$$

Če želimo povečati nakup dobrine X za 1 enoto, se moramo odpovedati 4 enotam dobrine Y.

b) $P_x = 40$
 $P_y = 10$



c) $P_x = 20$

$$10Y = 200 - 20X$$

$$Y = 20 - 2X$$

$MSES = -2$ in pomeni, da če želimo 1 enoto X se moramo odpovedati 2 enotam Y.

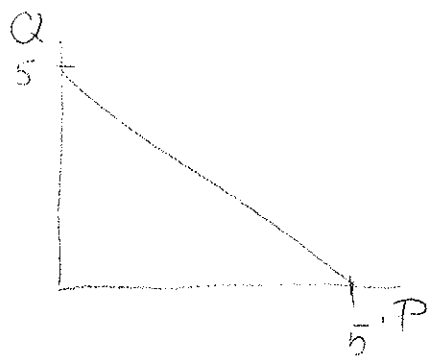
4. Dana je naslednja matematična funkcija individualnega povpraševanja po določeni dobrini: $P = 5 - \frac{5}{2}Q$, kjer meri spremenljivka P tržno ceno in spremenljivka Q obseg povpraševanja.

a) Pojasnite, za koliko enot se bo spremenil obseg povpraševanja, če se bo tržna cena znižala za eno denarno enoto.

b) Izračunajte vrednost koeficienta direktne cenovne elastičnosti povpraševanja pri $Q = 0.4$ in pojasnite, kaj ta vrednost pomeni.

$$\begin{aligned} a) \quad \frac{5}{2}Q &= 5 - P \\ Q &= 5 - \frac{2}{5}P \end{aligned}$$

Če se tržna cena zniža za 1 d.e., se bo obseg povpraševanja povečal za $\frac{2}{5}$ (oziroma 0,4) enot.



$$b) \quad \epsilon = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P}{Q} =$$

$$P = 5 - \frac{5}{2} \cdot \frac{2}{5}$$

$$P = 5 - 1 = 4$$

$$\epsilon = -\frac{2}{5} \cdot \frac{4}{0,4} =$$

$$\begin{aligned} \epsilon &= -\frac{5}{2} \cdot \frac{4}{0,4} = -\frac{5}{2} \cdot 10 \\ &= -25 \end{aligned}$$

$$\epsilon = -0,4 \cdot 10 = -4$$

Če se cena poveča za 1%, se obseg povpraševanja zmanjša za 4%.

Znesek > 1 pomeni tudi, da je povpraševanje zelo elastično.

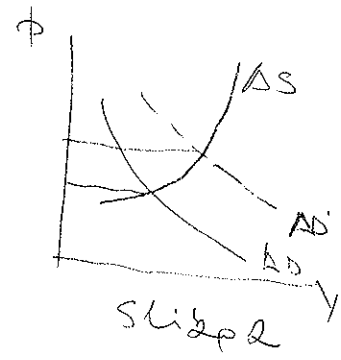
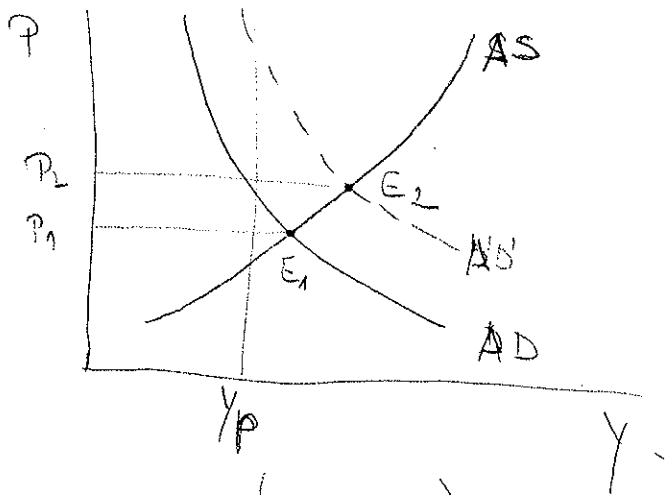
III. Analitične naloge – makroekonomika in ekonomska politika (35 T)

1. Opišite in grafično ponazorite proces inflacije povpraševanja.

1. skizma

1. skizma - konvencionalna

Proces inflacije povpraševanja
Do tege pojava pride, ko agregatno povpraševanje preseže proizvodni zmogljivost gospodarstva



(povečanje)
Spremembe povpr. lahko opredijo povečanje produktivne sposobnosti, ki investicij ali večjo porabo denarja oz. tudi spremembah meje iznosa. Na tržih porabno ne povzročijo le omejene količine blaga, zato se cene vrstijo. To prikazuje premik AD (omot. agregat. povpr.) v AD' (povečanje agregat. povpr.). Novo (časovno) ravnotenje je pri E2, kjer so cene vrstje. Če se proizvod. dejavnosti ne poveča je AS zelo strm → cene bolj porostejo (skizma 2). Ob povečanju produktivnosti se poveča povpr. po delu (postane relativ. redkejši prod. faktor), zato se dvignejo cene, kar se dodatno pospeši inflacijo

2. Dana je naslednja funkcija osebne potrošnje: $C = 200 + \frac{1}{2}Y$, kjer je C obseg osebne potrošnje in Y razpoložljivi dohodek.

a) Izračunajte funkcijo varčevanja.

b) Izračunajte za koliko d.e. se bo povečal BDP, če se osebna potrošnja poveča za 100 d.e.

c) Izračunajte vrednost davčnega multiplikatorja in ga pojasnite.

d) Povezano narišite v dva različna koordinatna sistema grafa funkcije osebne potrošnje in varčevanja. ?

$$a) Y = C + S$$

$$C = Y - S$$

$$Y - S = 200 + \frac{1}{2}Y$$

$$-S = 200 + \frac{1}{2}Y - Y$$

$$-S = 200 - \frac{1}{2}Y$$

$$S = -200 + \frac{1}{2}Y$$

$$a) \alpha_s = \frac{-c}{p}$$

$$\alpha_s = \frac{-\frac{1}{2}}{\frac{1}{2}} = -1$$

Če se v državi poveča dohodek za 1% se BDP poveča za 1%

$$b) \Delta C = 100 \text{ d.e.}$$

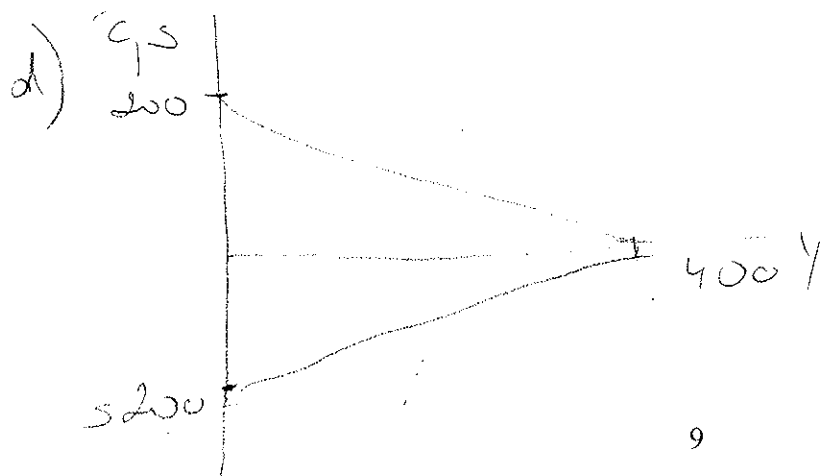
$$\frac{1}{2}Y = 200 - 2$$

$$\frac{1}{2}Y = 198$$

$$Y = 396$$

$$Y = 200 - c(100)$$

$$Y = 400 - 100$$



3. Izhodiščna splošna raven obrestnih mer (i_1) v narodnem gospodarstvu znaša 6%, funkcija likvidnostne preference (to je funkcija povpraševanja po denarju) pa ima naslednjo matematično specifikacijo: $M^D = \frac{40}{i-2}$.

- Izračunajte ravnotežni obseg ponudbe denarja v narodnem gospodarstvu.
- Izračunajte, za koliko odstotnih točk se spremeni splošna raven obrestne mere, če se obseg ponudbe denarja podvoji (to je, poveča za 100%).
- Izračunajte, za koliko d.e. se bodo povečale, oziroma zmanjšale, investicije po spremembi splošne ravni obrestne mere, če vsako povečanje obrestne mere za eno odstotno točko povzroči zmanjšanje obsega investicij za 200 enot.
- Na temelju izračuna o spremembi investicij iz predhodne naloge izračunajte spremembo BDP, če znaša mejna nagnjenost k trošenju 0,4.

$$i_1 = 6\%$$

$$a) M^D = \frac{40}{6-2} = \frac{40}{4} = 10$$

$$b) 20 = \frac{40}{i-2}$$

$$20(i-2) = 40$$

$$i_2 = \frac{40}{20} = 2\% \Rightarrow 6-2 = 4$$

Kova obrestna mera je za 4 odstotni točki manjša od izhodiščne.

d) Δ BDP, če je mejna nagnjenost k trošenju 0,4.

Vpliv investicij na BDP $\rightarrow \alpha_I$

$$\alpha_I = \frac{1}{1-c} = \frac{1}{1-0,4} = \frac{1}{0,6} = 1,67$$

$$\text{vpliv} : 400 \cdot 1,67 = \underline{\underline{668}}$$

$$c) i = \Delta 1 \rightarrow I = \Delta 200$$

če se obrestna mera poveča za 1%, se I zmanjša za 200 d.e.,

in obratno, če se obrestna mera zmanjša za 1%, se I poveča za 200 d.e.

$$2 \times 200 = \underline{\underline{400}}$$

Investicije se bodo povečale za 400 enot.

ratko opišite transmissijski mehanizem monetarne politike (tudi grafično).

AD je pot, po kateri se spremembe ponudbe denarja
 vplivajo na spremembe dohodka, zaposlenosti, cen in inflaciji.

glavni vidik pogleda na učinke monetarne politike

glavni mehanizem je neoblastitev interesa (pri samuelsonu).

na primer: izboljšanje post. cen oz. inflaciji uporabi 5 korakov:

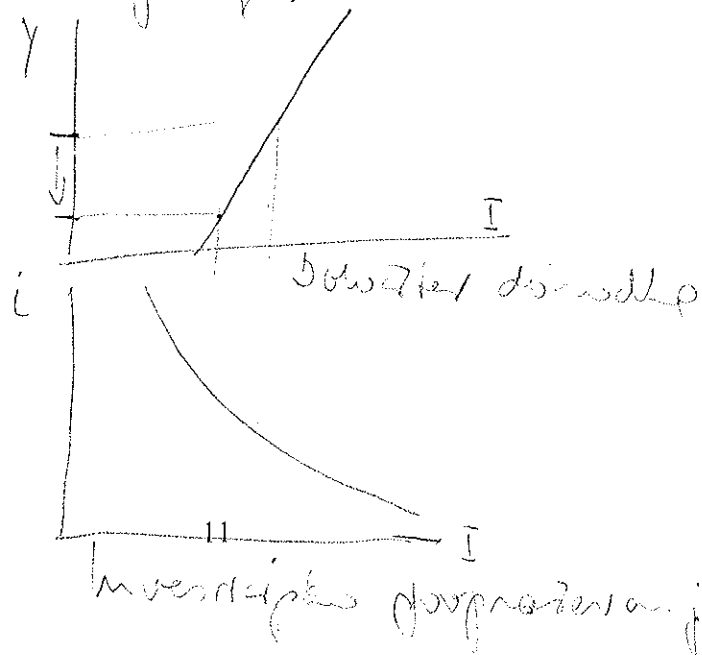
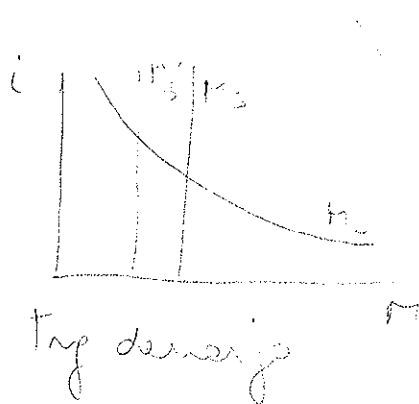
1. zmanjšanje bančnih rezerv (→ proces izboljšanja
 na odprtem trgu)

2. zmanjšanje rezerv multiplikatorna zmanjšanje doseg depozitov
 (zmanjšanje rezervnih strani) in, ker zmanjšanje ponudbe denarja
 zmanjša denarja povzročijo porokanje obrestne mere in zmanjšanje
 kreditne količine (post. banke imajo manj rezerv). Tak je
 manj kreditov, zmanjšanje vpliva obrest. mere na celotno manj
 finančno aktivnost.

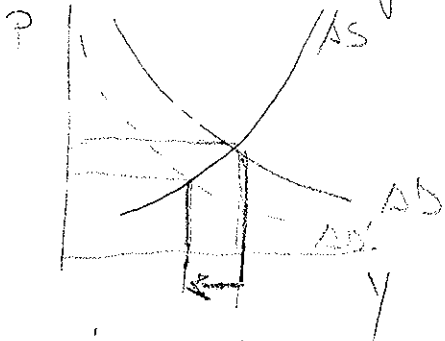
4. zmanjšanje vpliva obrest. mere in zmanjšanje porokovanja obrest. vpliva
 pridejo izredni AD, ki je dvakratno na obrest. mere (investicije)
 Npr. obrest. investicije so večje, to je posledica manj dvakratne
 podoben velja za porokovanje in državno potrošnjo.

5. Približno ostrih denar. povzročajo a. p. cenji - AD zmanjšano
 dohodek, zaposlenost in inflacija.

Slika 1: Kako deluje
 denarna politika
 investicije



Št. 2: Uzprst deval. politike v AD-AS



Dozlogo imo 2 zbirki točk:

- ① Obliko privolijo AS ter večerjajo kratkeroj in dolgero rokno ugotovodostno. \rightarrow na dolgi rok moze biti malo moztvost, tako lahko CB vpliva le na AD. Na kratki rok pa je trdnost AS dovoznih uodovobov - CB lahko z minim. spremembami na vpliva na dohodke. Torej moze biti politika pomagalna predvsem pri usvnavanju ciljnih fobov v gospodstvu.
- ② Statistost andite - proces se nam ne modeljuje:
 - nižje dohodke \rightarrow manj porabe po deval. \rightarrow nižje obrest. mero \rightarrow nižje invest. popravevanje, to pa vodi v verjetno odstopno od elastičnosti / prapr. po deval.

Esomom. politika pa morajo biti vključene.

JANUAR 2007

POLO M2

Ekonomski in pravni vidiki managementa

EVM – SM/MM

2006/2007

TE
Q

Izpit obsega dva sklopa: teoretična vprašanja in analitične naloge. Oba sklopa sta razčlenjena na dve vsebinski področji: mikroekonomika in makroekonomika vključno z ekonomsko politiko. Teoretična vprašanja prinašajo 30 %, analitične naloge pa 70 %. Za pozitivno oceno potrebujete 60 %.

Izpit traja od 17⁰⁰ do 19⁰⁰

Ime in priimek: _____

Vpisna številka: _____

Celje, januar 2007

S

Teoretična vprašanja (30 T)

Podanih je 15 trditev. Če menite, da je trditev pravilna, na označeno mesto pripišite D, če menite, da trditev ni pravilna, pripišite N. Pravilno rešena naloga prinaša + 2 T, napačno rešena naloga pa - 2 T. Opomba: Če je končna vsota točk negativna, se šteje, da je vsota obratnih točk enaka 0.

1. Funkcija individualne ponudbe je padajoča zaradi padajoče mejne produktivnosti. NE
2. S povečevanjem obsega potrošnje določene dobrine celotna koristnost te dobrine praviloma neprestano pada. NE
3. Uvedba davkov, ki se prevalijo v tržno ceno, povečuje potrošnikov presežek. NE
4. Mejna stopnja ekonomske substitucije se pojavlja kot smerni koeficient pri funkciji premice enakih stroškov in pri funkciji premice proračunske omejitve. DA ✓
5. Podjetje na trgu nepopolne konkurence maksimira dobiček, če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MC=P$. NE
6. Če se količina denarja v obtoku poveča, se raven obrestnih mer poveča. NE

$$C + \Delta = 1$$

7. Če je mejna nagnjenost k varčevanju enaka mejni nagnjenosti k potrošnji, potem je multiplikator investicij enak 2.

D

$$\alpha_I = \frac{1}{\Delta} \quad \frac{1}{\Delta} = 2 \quad \Delta =$$

8. Za monopolistično konkurenco je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik.

NE

9. Absolutna vrednost davčnega multiplikatorja je večja od 1, če je mejna nagnjenost k potrošnji manjša od mejne nagnjenosti k varčevanju.

N

10. Za ekspanzivno monetarno politiko je značilno, da ponudba denarja v obtoku narašča, raven obrestnih mer pa se zmanjšuje..

DA

11. Restriktivna fiskalna politika je povezana z zviševanjem davčnih stopenj in s povečevanjem proračunskega presežka.

(brez posledic)

N

12. Denarni (monetarni) multiplikator je inverzen glede na koeficient obveznih rezerv.

$$\alpha_M = \frac{1}{K_{op}}$$

DA

13. Dezinflacija pomeni povečevanje stopnje inflacije.

NE

14. Glavni instrument fiskalne politike je določanje obveznih rezerv poslovnih bank.

NE

15. Obseg investicij je v ravnotežju večji od obsega varčevanja.

//

II. Analitične naloge – mikroekonomika (35 T)

1. Dana je naslednja matematična specifikacija kratkoročne proizvodne funkcije: $TP = 3L^2 - L^3$, kjer meri spremenljivka L število delavcev.

a) Koliko znaša obseg proizvodnje v primeru, ko je mejna produktivnost dela enaka povprečni produktivnosti dela?

b) Izračunajte, koliko delavcev mora zaposliti podjetje, da bo njihova mejna produktivnost največja.

c) Pojasnite, kaj pomeni $MP_L = -5$ in $AP_L = 5$.

$$a) TP = 3L^2 - L^3$$

$$MP_L = TP' = 6L - 3L^2$$

$$AP_L = \frac{TP}{L} = \frac{3L^2 - L^3}{L} = L(3L - L^2) = 3L - L^2$$

$$6L - 3L^2 = 3L - L^2$$

$$L(6 - 3L) = L(3 - L)$$

$$6L - 3L = -L^2 + 3L^2$$

$$3L = 2L^2$$

$$b) 6L - 3L^2 = 0$$

$$L(6 - 3L) = 0$$

$$6 - 3L = 0$$

$$-3L = -6$$

$$L = 2$$

c)

$$MP_L = AP_L \text{ koleda } f$$

$$MP_L = \frac{TP}{L} = \frac{3L^2 - L^3}{L}$$

$$6L - 3L^2 = \frac{3L^2 - L^3}{L} + \frac{L^3}{L} - L^2$$

$$\frac{6L}{L} - \frac{3L^2}{L} = 40$$

$$6 - 3L = 40$$

$$MP_L = 6L - 3L^2$$

$$0 = 6L - 3L^2 \Rightarrow L = 2$$

2. Dana je naslednja matematična specifikacija funkcije celotnih stroškov za podjetje, ki deluje na trgu popolne konkurence: $TC = 80TP - 4TP^2 + TP^3$, kjer meri spremenljivka TC znesek celotnih stroškov v d.e., spremenljivka TP pa obseg proizvodnje v tonah.

a) Določite obseg ponudbe in tržno ceno, pri katerih bo dobiček na enoto enak 16 d.e. rešiti TP in P

b) Zapišite matematično specifikacijo funkcije ponudbe za to podjetje.

c) Izračunajte vrednost mejnih stroškov pri obsegu proizvodnje 4 tone in pojasnite dobljeni rezultat.

od a) $MC - AC = 16$ $MC = P$ $P - AC = 16$

$$AC = \frac{TC}{TP} = \frac{80TP - 4TP^2 + TP^3}{TP} = 80 - 4TP + TP^2$$

$$MC = TC' = 80 - 8TP + 3TP^2$$

$$(80 - 8TP + 3TP^2) - (80 - 4TP + TP^2) = 16$$

$$-4TP + 2TP^2 = 16$$

$$\underbrace{(2)}_a TP^2 - \underbrace{4TP}_b = \underbrace{16}_c = 0$$

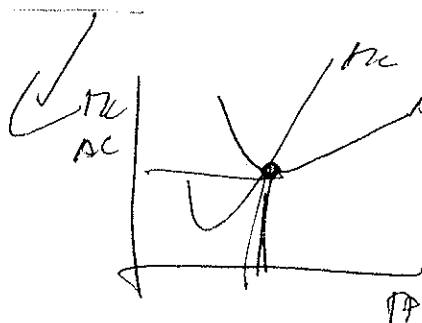
$$D = b^2 - 4ac = 16 - 8 \cdot (-16) = 16 + 128 = 144$$

$$TP = \frac{-b + \sqrt{D}}{2a} = \frac{-(-4) + \sqrt{144}}{2 \cdot 2} = \frac{4 + 12}{4} = 4 \quad TP = 4$$

$$MC = P = 80 - 8 \cdot 4 + 3 \cdot 4^2 = 80 - 32 + 48 = 96$$

$$P = 416$$

od b.)



$$P = MC$$

$$P = 80 - 8TP + 3TP^2$$

$$0 = TP$$

od c.) $MC = 80 - 8TP + 3TP^2$ $TP = 4$

$$MC = 80 - 8 \cdot 4 + 3 \cdot 4^2 = 80 - 32 + 48 = 96$$

$$MC = AC$$

Potrošnik razpolaga z razpoložljivim dohodkom $R=100$ in se odloča o nakupu dveh dobrin (X in Y), za kateri pozna tržne cene: cena dobrine Y je 5 in cena dobrine X je 40.

- a) Zapišite enačbo premice potrošnikove proračunske omejitve (v eksplicitni obliki) tako, da bo obseg nakupov dobrine Y izražen kot odvisna spremenljivka. Pojasnite, kako imenujemo smerni koeficient v enačbi, kako je ta opredeljen in kaj nam pove.
- b) Predpostavimo, da se izhodiščna vrednost mejne stopnje ekonomske substitucije (izračunane pri nalogi a) zmanjša za 50 odstotkov. Izračunajte, koliko znaša nova cena dobrine X v tem primeru (cena dobrine Y ostaja nespremenjena).

a) $100 = R \quad P_Y = 5 \quad P_X = 40$

$100 = 40X + 5Y$
 $R = P_X \cdot X + P_Y \cdot Y$
 $100 - 40X = 5Y \quad | :5$
 $Y = 20 - 8X$
 $\frac{P_X}{P_Y} = -8 = \text{MSES}$

Če povečamo količino dobrine Y za 1 enoto moramo zmanjšati količino dobrine X za 8 enot in nespremenjen obseg dohoda in ne denar cenah.

b.) MSES = -8 se zmanjša za 50%. Koliko je P_X ob nespremenjeni ceni Y?

MSES = (-8) za 50% zmanjša na (-4)

$R = P_X \cdot X + P_Y \cdot Y$
 $R - P_Y \cdot Y = P_X \cdot X$
 $\frac{R - P_Y \cdot Y}{X} = P_X$

$\frac{P_X}{P_Y} = -8 = \frac{40}{5}$

$\frac{P_X}{P_Y} = -4$

$\frac{P_X}{5} = -4 \quad P_X = -20$

Spodnji Tabeli 1 so zbrani podatki o obsegu povpraševanja po dveh dobrinah (A in B) v dveh časovnih presekih (1 in 2) ter pripadajoče cene obeh dobrin (P_A in P_B)

Tabela 1: Izhodiščni podatki

Časovni presek	Q_A	Q_B	P_A	P_B
1	100	150	30	160
2	180	130	10	150

Simboli: Q_A – obseg povpraševanja po dobrini A v kosih,
 Q_B – obseg povpraševanja po dobrini B v kosih,
 P_A – cena dobrine A v d.e.,
 P_B – cena dobrine B v d.e..

- Izračunajte koeficient direktne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini A in pojasnite dobljeni rezultat.
- Izračunajte koeficient križne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini A in pojasnite dobljen rezultat.
- Izračunajte in pojasnite, za koliko enot se bo spremenil obseg povpraševanja po dobrini B, če se bo tržna cena znižala za pol denarne enote.

a) $\epsilon_{Q_A/P_A} = \frac{\Delta Q_A}{Q_A} \cdot \frac{P_A}{\Delta P_A} = \frac{180-100}{100} \cdot \frac{30}{10-30} = \frac{80}{100} \cdot \frac{30}{-20} = \frac{80}{100} \cdot \frac{30}{-20} = -\frac{12}{10} = -\frac{6}{5} = -1,2$

Če se cena A podreži za 1% se obseg povpraševanja po tej dobrini zmanjša za 1,2%

b) $\epsilon_{Q_B/P_A} = \frac{\Delta Q_B}{Q_B} \cdot \frac{P_A}{\Delta P_A} = \frac{130-150}{150} \cdot \frac{30}{10-30} = \frac{-20}{150} \cdot \frac{30}{-20} = -\frac{1,1}{5} = -1,1$

Če se cena A podreži za 1% se obseg povpraševanja po dobrini B zmanjša za 1,1%. Polni sta komplementari, (-)

c) $\frac{\Delta Q_B}{\Delta P_B} = \frac{130-150}{150-160} = \frac{-20}{-10} = 2$

MAJ 2007
 PRAV. REŠENJA

III. Analitične naloge – makroekonomika in ekonomska politika (35 T)

1. Opišite razliko med posameznimi denarnimi agregati in pojasnite, kako poteka proces multiplikacije denarja.

Ernesto Galimany 07

233-239

Mejna nagnjenost k trošenju je enaka mejni nagnjenosti k varčevanju.

- Določite funkcijo osebne potrošnje, če znaša avtonomna potrošnja (to je potrošnja, ki ni odvisna od velikosti BDP) enaka 200.
- Izračunajte, za koliko d.e. se bo povečal BDP, če se osebna potrošnja poveča za 100 d.e.
- Izračunajte vrednost davčnega multiplikatorja in ga pojasnite.
- Izračunajte, za koliko d.e. se bo spremenil BDP, če država poveča znesek pobranih davkov za 100 d.e.
- Izračunajte neto učinek povečanja osebne potrošnje in povečanja davkov na BDP.

~~$c = a + \tau \cdot y$~~
 ~~$c = 200 + 0,15 \cdot y$~~

$$c + s = 1$$

$$s + \tau = 1$$

$$s = 0,15 \rightarrow \tau = 0,15$$

$c = a + \tau \cdot y$

$$C = a + \tau \cdot y$$

$$C = 200 + 0,15 \cdot y$$

$c = a + \tau \cdot y$

monetiarna splošna raven obrestnih mer (i_1) v narodnem gospodarstvu
 je 6%, funkcija likvidnostne preference (to je funkcija povpraševanja
 za denarju) pa ima naslednjo matematično specifikacijo: $M^D = \frac{40}{i-2}$.

- a) Izračunajte ravnotežni obseg ponudbe denarja v narodnem gospodarstvu.
 b) Izračunajte, za koliko odstotnih točk se spremeni splošna raven obrestne
 mere, če se obseg ponudbe denarja podvoji (to je poveča za 100 %).
 c) Izračunajte, za koliko d.e. se bodo povečale oziroma zmanjšale investicije po
 spremembi splošne ravni obrestne mere, če vsako povečanje obrestne mere za
 eno odstotno točko povzroči zmanjšanje obsega investicij za 200 enot.

a) $M^D = \frac{40}{i-2}$ $i_1 = 6\%$ $M^D = \frac{40}{6-2} = \frac{40}{4} = 10$

b) Obseg ponudbe denarja M^D se podvoji (iz 10 na 20) $M^D = 20$

$i_1 = ?$ $20 = \frac{40}{i-2}$ / $(i-2)$ i na 6% na 4%

$20(i-2) = 40$

$20i - 40 = 40$

$20i = 80$

$i = 4$

$$\begin{array}{r} 6 \cdot 100 \\ 4 \quad \times \\ \hline x = \frac{400}{6} = 66,6 \\ \hline 100 \\ - 66,6 \\ \hline 33,4 \end{array}$$

dvostno nivo se zmanjša za 33,4%

c) Vprašanje, do kakšne mere se poveča ali zmanjša obseg investicij, če se obrestna mera poveča za 100 enot = 400 enot

4. Kratko opišite in grafično ponazorite transmisijski mehanizem restriktivne monetarne politike.

248

DECEMBER 2006

E original

(M)

Ekonomski in pravni vidiki managementa

EVM – SM/MM

2006/2007

Izpit obsega dva sklopa: teoretična vprašanja in analitične naloge. Oba sklopa sta razčlenjena na dve vsebinski področji: mikroekonomika in makroekonomika, vključno z ekonomsko politiko. Teoretična vprašanja prinašajo 30 %, analitične naloge pa 70 %. Za pozitivno oceno potrebujete 60 %.

Izpit traja od 17⁰⁰ do 19⁰⁰

Ime in priimek: _____

Vpisna številka: _____

Koper, Škofja Loka in Nova Gorica, december 2006

I. Teoretična vprašanja (30 T)

Podanih je 15 trditev. Če menite, da je trditev pravilna, na označeno mesto pripišite D, če menite, da trditev ni pravilna, pripišite N. Pravilno rešena naloga prinaša + 2 T, napačno rešena naloga pa - 2 T. Opomba: Če je končna vsota točk negativna, se šteje, da je vsota zbranih točk enaka 0.

1. Funkcija individualne ponudbe je naraščajoča zaradi naraščajočih povprečnih stroškov. *naraščajoča funkcija seve!* N
2. S povečevanjem obsega potrošnje določene dobrine celotna koristnost te dobrine praviloma neprestano narašča. *vsaka dodatna potrošnja enota prispeva vedno manj k poravnanim celotni koristnosti.* N
3. Uvedba davkov, ki se prevalijo v tržno ceno, zmanjšuje potrošnikov presežek. D
4. Mejna stopnja substitucije se pojavlja kot smerni koeficient pri funkciji premice enakih stroškov in pri funkciji premice proračunske omejitve. N
5. Podjetje na trgu monopolistične konkurence maksimira dobiček, če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MC=P$. N
6. Če se količina denarja v obtoku zmanjšuje, se krivulja agregatne ponudbe pomakne v levo in navzgor. *glej 235 (krivulje je ravna črta!!!)* N
Če se ponudba denarja poveča se krivulja pomakne v desno levo



2
1
7. Krivulji agregatne in tržne ponudbe sta naraščajoči zaradi enakih dejavnikov.

DA

8. Za monopolistično konkurenco je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik. ✓

NE

9. Absolutna vrednost davčnega multiplikatorja je večja od 1, če je mejna nagnjenost k potrošnji manjša od mejne nagnjenosti k varčevanju.

NE

2
10. Multiplikator knjižnega denarja ima pozitiven predznak.

DA

11. Za ukrepe ekonomske politike je bolje, da ne vključujejo vgrajenih avtomatskih stabilizatorjev.

N

12. Denarni (monetarni) multiplikator je inverzen glede na koeficient obveznih rezerv.

$$= \frac{1}{\text{količinski obvezni rezerv}}$$

DA ✓

13. Definicija denarja se sklada z opredelitvijo denarnih agregatov.

no količinske mere
ponudbe denarja

14. Glavni instrument fiskalne politike je določanje obveznih rezerv poslovnih bank.

- državni izdatki
- davci
- zadrževanje denarja

N

15. Investicijska past nas opozarja, da so investicije odvisne od splošne klime v narodnem gospodarstvu in so neodvisne od obrestne mere.

N

✓

Polevnik

II. Analitične naloge – mikroekonomika (35 T)

1. Dana je naslednja matematična specifikacija kratkoročne funkcije povprečne produktivnosti: $AP_K = 4K - \frac{4}{10}K^2$, kjer meri spremenljivka AP_K obseg proizvodnje na uro delovnega stroja v tonah, spremenljivka K pa število delovnih ur strojev.

- ✓ a) Koliko znaša obseg proizvodnje v primeru, da podjetje zasleduje cilj maksimalne mejne produktivnosti?
- ✓ b) Izračunajte, koliko delovnih ur strojev mora biti uresničenih, da podjetje doseže mejo, kjer je vrednost povprečne produktivnosti enaka mejni produktivnosti.
- ✓ c) Pojasnite, kaj pomeni $MP_K = 5$ in $AP_K = 5$.
- ✓ d) Pojasnite vsebinsko bistvo zakona padajoče mejne produktivnosti.

$$AP_K = 4K - \frac{4}{10}K^2$$

AP_K = obseg proizv.

$$MP_K = TP'_K$$

K = št. del. ur stroj.

$$AP_K = \frac{TP}{K} \cdot K$$

$$AP_K \cdot K = TP$$

$$TP = (4K - \frac{4}{10}K^2) \cdot K$$

$$TP = 4K^2 - \frac{4}{10}K^3$$

$$MP_K = 8K - \frac{12}{10}K^2$$

$$MP_K = 8K - \frac{6}{5}K^2$$

$$MP_K = 8K - \frac{6}{5}K^2$$

$$8K - \frac{6}{5}K^2 = 0$$

$$K(8 - \frac{6}{5}K) = 0$$

$$8 - \frac{6}{5}K = 0$$

$$-\frac{6}{5}K = -8$$

$$\frac{6}{5}K = 8 \quad | \cdot 5$$

$$6K = 40$$

$$K = \frac{40}{6} \approx 6.7$$

$$K = \frac{20}{3} \approx 6.7$$

$$TP = 4K^2 - \frac{4}{10}K^3$$

$$TP = 4(\frac{20}{3})^2 - \frac{4}{10}(\frac{20}{3})^3$$

$$TP = 4 \cdot 44,45 - 0,4 \cdot (6,67)^3$$

$$TP = 4 \cdot 44,45 - 0,4 \cdot (228,7)$$

$$TP = 177,8 - 118,28$$

$$TP = 59,52$$

$MP_K = 8K - \frac{6}{5}K^2$
 $MP_K = 8 \cdot 6,67 - 1,2 \cdot 6,67^2$
 $MP_K = 53,6 - 53,3$
 $MP_K = 0,3$

b) $AP_K = MP_K$

$$4K - \frac{4}{10}K^2 = 8K - \frac{12}{10}K^2$$

$$4K - 8K - \frac{4}{10}K^2 + \frac{12}{10}K^2 = 0$$

$$-4K + \frac{8}{10}K^2 = 0$$

$$K(-4 + \frac{8}{10}K) = 0$$

$$-4 + \frac{8}{10}K = 0$$

$$\frac{8}{10}K = 4 \quad | \cdot 10$$

$$8K = 40$$

$$K = \frac{40}{8} = 5$$

c) $MP_K = 5$ pomeni: če dopolnimo dodatno enoto kapitala se celotni proizvodnja poveča za 5 enot. $AP_K = 5$ pomeni: enota kapitala prinese $K_1 = 0$ 5 produktov $K_2 = 5$

d) Zakon padajoče mejne produktivnosti pravi, da s povečanjem obsega proizvodnje...



$K_1 = 0$

K_2

preveriti

2. Dana je naslednja matematična specifikacija funkcije celotnih stroškov za podjetje, ki deluje na trgu popolne konkurence: $TC = 100 + 80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3$, kjer meri spremenljivka

TC znesek celotnih stroškov v d.e., spremenljivka TP pa obseg proizvodnje v tonah.

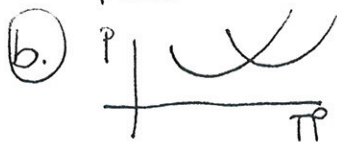
- ✓ a) Opreделите, koliko znašajo fiksni stroški ^{FC} ter kakšna je matematična specifikacija funkcij VC variabilnih stroškov in mejnih stroškov. MC
- ✓ b) Zapišite matematično specifikacijo kratkoročne funkcije ponudbe za to podjetje.
- ✓ c) Izračunajte vrednost mejnih stroškov pri obsegu proizvodnje 6 ton in pojasnite dobljeni rezultat.
- ✓ d) Določite **tržno ceno** in **obseg ponudbe** podjetja, če to ustvarja izgubo v višini celotnih fiksnih stroškov.

a) $TC = \underbrace{100}_{\substack{\text{fiksni} \\ \text{stroški}}} + \underbrace{80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3}_{\text{variabilni stroški}} = VC$

$FC = 100$ $VC = 80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3$

$MC = TC'$
 $MC = (100 + 80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3)'$ odvod
 $MC = 80 - 8TP + TP^2$

$MC = 80 - 8TP + TP^2$



$P = MC$

$P = 80 - 8TP + TP^2$
 pri pogoji $TP \geq 6$!!

$AVC = MC$

$AVC = \frac{VC}{TP} = \frac{80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3}{TP} = 80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2$

$AVC = 80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2$

$AVC = MC = 80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2 = 80 - 8TP + TP^2$ minus

$\Rightarrow 80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2 - 80 + 8TP - TP^2 = 0$

$= -\frac{2}{3}TP^2 + 4TP = 0$

$TP \cdot (-\frac{2}{3}TP + 4) = 0$

$-\frac{2}{3}TP + 4 = 0 \quad / \cdot \frac{3}{2}$
 $TP - 6 = 0$

$TP = \frac{12}{2} = 6$

$TP = 6$

to sredica je rezultat (b) udloge

2. (c.)

$$MC = 80 - 8TP + TP^2 = \text{~~8~~}$$

~~80 - 8TP + TP^2~~

$$\frac{Me}{=} =$$

$$80 - 8 \cdot 6 + 6^2 = 80 - 48 + 36 = 68$$

MC = se celotni stroški se povečajo 68 odst

2

2. d.

$$\left. \begin{array}{l} P = Avc \\ P = Mc \end{array} \right\}$$

$$P = MC = Avc$$

$$Avc = Mc$$

$$P = 2 \\ FC = 100$$

$$MC = 68$$

osseg proizvodnje =

6 (rezultat naloge b)

$$1250 = 100 + TP \cdot P - TC \\ 100 = TP \cdot P - TC$$

$$P = \text{tržno ceno} = \underline{\underline{68}}$$

3. Potrošnik razpolaga z razpoložljivim dohodkom $R=100$ (angl. Revenue) in se odloča o nakupu dveh dobrin (A in B), za kateri pozna tržne cene: cena dobrine A je 10 in cena dobrine B je 20.

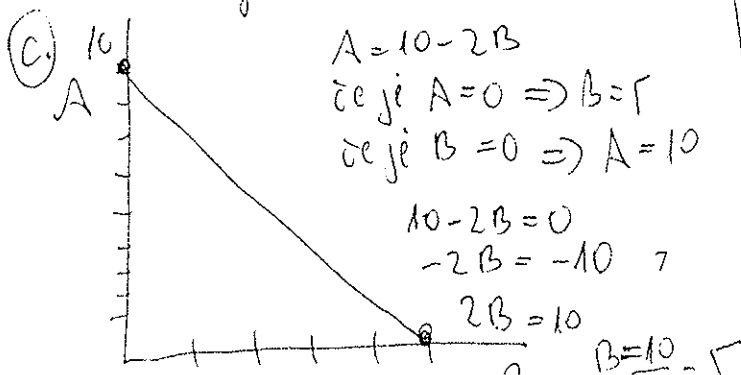
- ✓ a) Zapišite enačbo premice potrošnikove proračunske omejitve (v eksplicitni obliki) tako, da bo obseg nakupov dobrine A izražen kot odvisna spremenljivka.
- ✓ b) Pojasnite, kako imenujemo smerni koeficient v tej enačbi, kako je ta opredeljen in kaj nam pove.
- ✓ c) Narišite graf te funkcije.
- ✓ d) Pojasnite, kako analitično določimo optimalno kombinacijo nakupov dobrin, ki sestavljajo potrošniško košarico.
- ✓ e) Pojasnite in grafično skicirajte, kako grafično poteka krivulja tržnega povpraševanja v modelu popolne konkurence z vidika posameznega ponudnika.
- ✓ f) Utemeljite, kolikšna je vrednost mejne koristnosti pri tistem obsegu potrošnje, kjer je vrednost celotne koristnosti največja.

$K = 100$ (razpoložl. dohodek)
 A; $P_A = 10$
 B; $P_B = 20$

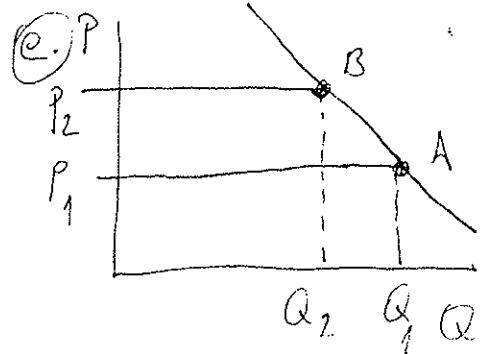
a) $A \cdot P_A = R - B \cdot P_B$ } : P_A
 $A = \frac{R}{P_A} - \frac{P_B}{P_A} \cdot B$
 $A = \frac{100}{10} - \frac{20}{10} \cdot B$
 $A = 10 - 2B$

SMERNI KOEFICIENT V TEJ ENAČBI SE IMENUJE SMERNI STOPNJA MSES = $\frac{P_B}{P_A} = -2$ IN POHVAI

b) Če potrošimo dodatno enoto dobrine B, moramo zmanjšati obseg potrošnje dobrine A za 2 enoti pri nespremenjenem razpoložljivem dohodku



d) $100 = 10x + 20y$
 $\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y}$



Individuelna krivulja povpraševanja je padajoča in odraža temeljni zakon povpraševanja, ki pravi, da je posameznik pri nižji ceni pripravljen kupiti večje količine dobrin in obratno

f) Pri tistem obsegu potrošnje, kjer je celotna koristnost (TU) največja, je mejna koristnost = 0

celotna koristnost najprej naraste in ko do x že max. vrednost, nato pa začne padati

4 f se tres
resit.

4. V spodnji Tabeli 1 so zbrani podatki o obsegu povpraševanja po dveh dobrinah (A in B) v dveh časovnih presekih (1 in 2) ter pripadajoče cene obeh dobrin (P_A in P_B)

Tabela 1: Izhodiščni podatki

Časovni presek	Q_A	Q_B	P_A	P_B
1	100	150	30	160
2	180	130	10	150

Simboli: Q_A – obseg povpraševanja po dobrini A v kosih,
 Q_B – obseg povpraševanja po dobrini B v kosih.
 P_A – cena dobrine A v d.e.,
 P_B – cena dobrine B v d.e..

- Izračunajte koeficient direktne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini A in pojasnite dobljeni rezultat.
- Izračunajte koeficient križne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini B in pojasnite dobljen rezultat.
- Narišite graf funkcije povpraševanja po dobrini A.
- Izračunajte in pojasnite, za koliko enot se bo spremenil obseg povpraševanja po dobrini A, če se bo tržna cena znižala za eno denarno enoto.
- Pojasnite, zakaj je individualna krivulja povpraševanja padajoča funkcija tržne cene in kaj pomeni padajoča oblika individualne krivulje povpraševanja. Pojasnite tudi, kakšne so razlike med individualno, tržno in agregatno krivuljo povpraševanja.

$$\textcircled{4.a} \quad \epsilon_A = \frac{\Delta Q_A}{\Delta P_A} \cdot \frac{P_{A1}}{Q_{A1}} = \frac{180 - 100}{10 - 30} \cdot \frac{30}{100}$$

$$\epsilon_A = \frac{80}{-20} \cdot \frac{30}{100} = \frac{24}{-20} = \textcircled{-\frac{6}{5}} \quad \begin{array}{l} 4.6 \\ 4.5 \end{array}$$

direktno cenovno elastičnost

→
pojasnite

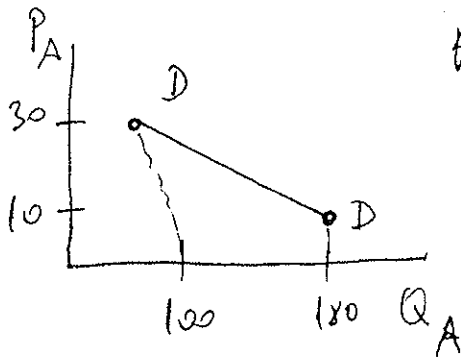
kuha

$$\textcircled{4.b} \quad \epsilon_B = \frac{\Delta Q_B}{\Delta P_A} \cdot \frac{P_{A1}}{Q_{B1}} = \frac{130 - 150}{10 - 30} \cdot \frac{30}{150}$$

$$= \frac{-20}{-20} \cdot \frac{30}{150} = -2 \cdot \frac{3}{15} = +1 \cdot \frac{1}{5} = \frac{1}{5} \quad \begin{array}{l} 3.1 \\ 1.8 \end{array}$$

$$\frac{1}{5} = \boxed{0,20} \quad \text{di pustim ubver}$$

4.c.



~~ABX~~

4.d.

$$\frac{\Delta P_A}{\Delta Q_A} = \text{sverni koeficient}$$

$$\frac{\Delta Q_A}{\Delta P_A} = \frac{180 - 100}{10 - 30} = \frac{80}{-20} = -\frac{8}{2} = -4$$

Če se bo cena povečala za 1 evro se bo obseg proizvodnje zmanjšal za 4 avto.
 ↓ to je obratno uprosanje

provilno je če se cena zmanjša za 1 d.e. se bo obseg proizvodnje povečal za 4 avto.

4.e

Individualna kumulirana proizvodnja je predložena funkcija tržne cene zaradi predložene mejne koristnosti dobrine

koj ponem

→ prodaja
olika

Indiv.
družji

porpovstij

ku rólle

med indiv.

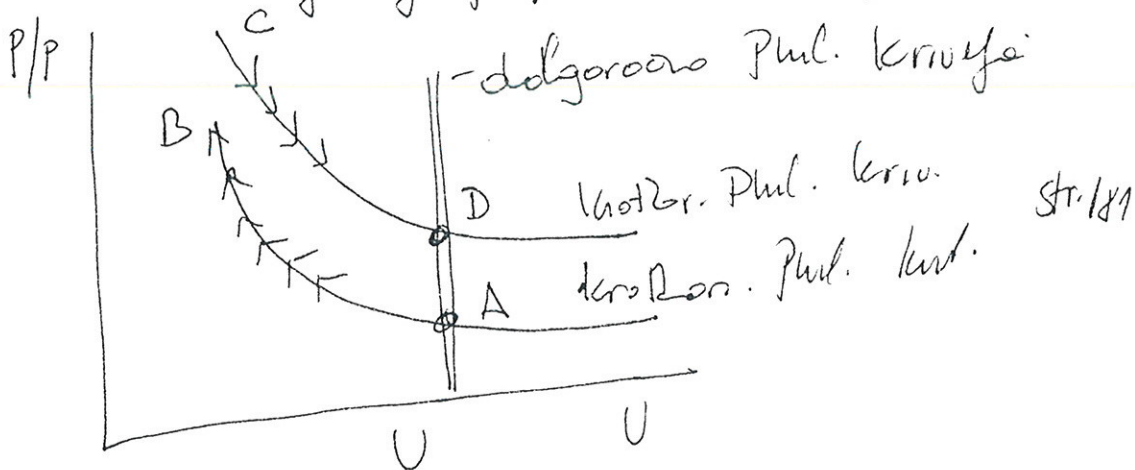
15. 11. 20

III. Analitične naloge – makroekonomika in ekonomska politika (35 T)

1. Opišite in grafično ponazorite proces stroškovne inflacije ter to povežite s konceptom kratkoročne Phillipsove krivulje.

Do sprememb Phil. krivulje pride zaradi sprememb v gospodarstvu in sprejemskih pričakovanj ekonomskih subjektov. Slabše pričakuje premenljivi kratkoročne Phil. krivulje in oblikovane dolgoročne krivulje.

Gospodarstvo se v izhodiščni točki A, kar pomeni do pozitivne šoke do porasta gosp. aktivnosti in do zmanjšanja brezposelnosti pod normalno stopnjo se v točki B. Posledica je \uparrow inflacije med inercialno stopnjo inflacije. pride do spremembe pričakovanj glede inflacije pri ekon. subjektih, ter se vprodajo pričakovanj o višji inflaciji v popravke, kar pa ~~pričakovanj~~ vidimo v kratkoročni Phil. krivulji = višjo raven inflacije ob enaki stopnji brezposelnosti (C). Ko se umiri gospodarstvo se brezposelnost poveča in se vrne v svoji normalne stopnji brezposelnosti (D) v posred. se pa zaradi višje inercialne stopnje inflacije. Edina stopnja brezposelnosti, ki pomeni v stabilno inflaciji je "normalna stopnja brezposelnosti"



III. Analitične naloge – makroekonomika in ekonomska politika (35 T)

1. Opišite in grafično ponazorite proces stroškovne inflacije ter to povežite s konceptom kratkoročne Phillipsove krivulje.

2.d. BDP se bo znižal za $100 \times (-1) = -100$ d.e.

2.e. Povečanje osebne potrošnje za 100 d.e. prevede BDP za 200 d.e. Hitrosti po povečanju dovolj za 100 d.e. znižajo BDP za 100 d.e.

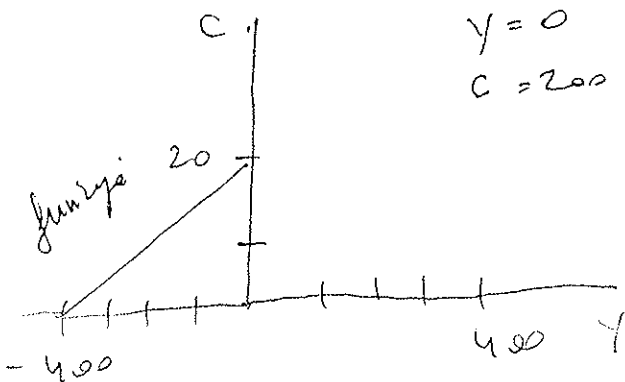
Neto povečanje BDP torej znaša $200 - 100 = 100$

2.f) $C = 200 + \frac{3}{6} Y =$ funkcija os. potrošnje

$I = -200 + \frac{3}{6} Y =$ funkcija varčevanja

$$Y = 0$$

$$C = 200$$



f-f os. potrošnje

$$200 + \frac{3}{6} Y = 0$$

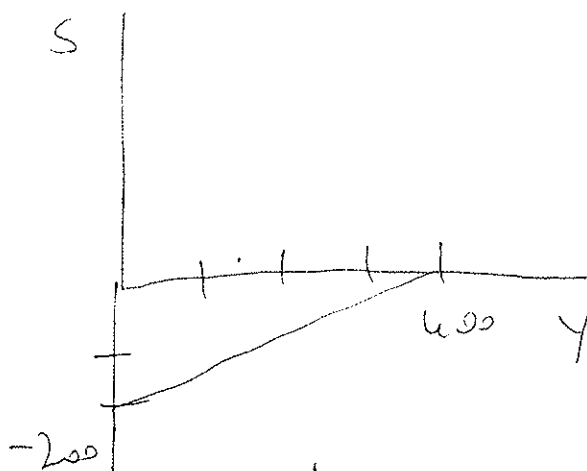
$$\frac{3}{6} Y = -200 / \cdot 6$$

$$3Y = -1200$$

$$Y = 1200 : 3 =$$

$$Y = 400$$

$$Y = -400$$



f-f. Varčevanje

$$I = -200 + \frac{3}{6} Y$$

$$-200 + \frac{3}{6} Y = 0$$

$$\frac{3}{6} Y = 200 / \cdot 6$$

$$3Y = 1200$$

$$Y = \frac{1200}{3}$$

$$Y = 400$$

2. Dana je naslednja funkcija varčevanja: $S = -200 + \frac{3}{6}Y$, kjer je S obseg varčevanja in Y razpoložljivi dohodek.

- Izračunajte funkcijo osebne potrošnje.
- Izračunajte, za koliko d.e. se bo povečal BDP, če se osebna potrošnja poveča za 100 d.e.
- Izračunajte vrednost davčnega multiplikatorja in ga pojasnite.
- Izračunajte, za koliko d.e. se bo spremenil BDP, če država poveča znesek pobranih davkov za 100 d.e.
- Izračunajte neto učinek povečanja osebne potrošnje in povečanja davkov na BDP.
- Povezano narišite v dva različna koordinatna sistema grafa funkcije osebne potrošnje in varčevanja.

2.a $S = -200 + \frac{3}{6}Y$
 $Y = C + S$
~~MARSA~~
 $Y = Y - C$
 $S = -200 + \frac{3}{6}Y$
 $Y - C = -200 + \frac{3}{6}Y$
 $C = Y + 200 - \frac{3}{6}Y$
 $C = 200 + \frac{3}{6} \cdot Y =$
 ↓ funkcija os. potrošnje

2.b ~~MARSA~~
 $C = -200 + \frac{3}{6}Y$
 $C + 200 = \frac{3}{6}Y$
 $\frac{3}{6}Y = C + 200 \quad | \cdot 6$
 $3Y = 6C + 1200$
 $Y = 2C + 400$
 $Y = 400 + 2C$

Ta smeri koeficient nam pove, da se Y spremeni za 2 evri, če se C poveča (spremeni) za 1 evro.
 V našem primeru se C poveča za 100 evrov, torej se Y poveča za $100 \cdot 2 = 200$ evrov.

2.c Davni multiplikator = $\frac{-C}{Y}$
 Mejna nagnjenost k varčevanju je smeri koeficient v funkciji varčevanja:
 $S = -200 + \frac{3}{6}Y$ → mejna nagnjenost k varčevanju
 Mejna nagnjenost k trošenju je smeri koeficient v funkciji os. potrošnje:
 $C = 200 + \frac{3}{6}Y$ → mejna nagnjenost k trošenju

⇒ davni multiplikator = $\frac{-C}{Y}$
 $= \frac{-\left(\frac{3}{6}\right)}{+\frac{3}{6}} = -\frac{18}{18} = -1$

To vrednost davčnega multiplikatorja znaša -1 , kar pomeni, da bo povečanje davkov za določeno enoto povzročilo zmanjšanje BDP za -1 d.e.

DECEMBER 2006 ✓

MATJAJEC IZPIT

1. Dana je naslednja matematična specifikacija funkcije celotnih stroškov za podjetje, ki deluje na trgu popolne konkurence $TC = 100 + 80 TP - 4 TP^2 + 1/3 TP^3$, kjer meri spremenljivka TC znesek celotnih stroškov v d.e., spremenljivka TP pa proizvodnjo v tonah.

- ✓ a) Opredelite, koliko znašajo fiksni stroški ter kakšna je matematična specifikacija funkcij variabilnih stroškov in mejnih stroškov $FC = 100, VC = 80TP - 4TP^2 + 1/3TP^3, MC = TC'$
- ✓ b) Zapišite matematično specifikacijo kratkoročne funkcije ponudbe za to podjetje $TC = AVC$
- ✓ c) Izračunajte vrednosti mejnih stroškov pri obsegu proizvodnje 6 ton in pojasnite dobljeni rezultat
- ✓ d) Določite tržno ceno in obseg ponudbe podjetja, če to ustvarja izgubo v višini celotnih fiksnih stroškov. $TP = 2 \Rightarrow MC = AVC$

2. Dana je naslednja matematična specifikacija kratkoročne funkcije povprečne produktivnosti: $AP_K = 4K - 4/10 K^2$, kjer meri spremenljivka AP_K obseg proizvodnje na uro delovnega stroja v tonah, spremenljivka K pa število delovnih ur strojev.

- ✓ a) Koliko znaša obseg proizvodnje v primeru, da podjetje zasleduje cilj maksimalne mejne produktivnosti? $MP_K \text{ max} \Rightarrow MP'_K = 0, TP = AP_K \cdot K$
- ✓ b) Izračunajte, koliko delovnih ur strojev mora biti uresničenih, da podjetje doseže mejo, kjer je vrednost povprečne produktivnosti enaka mejni produktivnosti. $K = 2, \text{ pri } AP = MP$
- ✓ c) Pojasnite, kaj pomeni $MP_K = 5$ in $AP_K = 5$.
- ✓ d) Pojasnite vsebinsko bistvo zakona padajoče mejne produktivnosti.

3. Potrošnik razpolaga z razpoložljivim dohodkom $R = 100$ in se odloča o nakupu dveh dobrin (A in B), za katere pozna tržne cene dobrine A = 10 in cene dobrine B = 20.

- ✓ a) Zapišite enačbo premice potrošnikove proračunske omejitve (v eksplicitni obliki) tako, da bo obseg nakupov dobrine A izražen kot odvisna spremenljivka
- ✓ b) Pojasnite kako imenujemo smerni koeficient v tej enačbi, kako je ta opredeljen in kaj nam pove
- ✓ c) Narišite graf te funkcije
- ✓ d) Pojasnite, kako analitično določimo optimalno kombinacijo nakupov dobrin, ki sestavljajo potrošnikovo košarico

e) Pojasnite in grafično skicirajte, kako grafično poteka krivulja tržnega povpraševanja v modelu popolne konkurence z vidika posameznega ponudnika

f) Utemeljite, kakšna je vrednost mejne koristnosti pri tistem obsegu potrošnje, kjer je vrednost celotne koristnosti največja.

4) V spodnji tabeli 1 so zbrani podatki o obsegu povpraševanja po dveh dobrinah (A in B) v dveh časovnih presekih (1 in 2) ter pripadajoče cene obeh dobrin (P_B in P_A).

Časovni presek	QA	QB	PA	PB
1	100	150	30	160
2	110	130	10	150

✓ a) Izračunajte koeficient direktne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini A in pojasnite dobljene rezultate

✓ b) Izračunajte koeficient križne cenovne elastičnosti povpraševanja po dobrini B in pojasnite dobljeni rezultat.

✓ c) Narišite graf funkcije povpraševanja po dobrini A

P_A	Q_A
30	100
10	110

✓ d) Izračunajte in pojasnite, za koliko enot se bo spremenil obseg povpraševanja po dobrini A, če se bo tržna cena zvišala za eno denarno enoto

$$P_A = a - b \cdot Q_A$$

✓ e) Pojasnite, zakaj je individualna krivulja povpraševanja padajoča funkcija tržne cene in kaj pomeni padajoča oblika individualne krivulje povpraševanja. Pojasnite tudi, kakšne so razlike med individualno, tržno in agregatno ponudbo povpraševanja.

5) Dana je naslednja funkcija varčevanja: $S = -200 + 3/6 Y$, kjer je S obseg varčevanja in Y razpoložljivi dohodek.

✓ a) Izračunajte funkcijo osebne potrošnje

$$S = -200 + \frac{3}{6} Y$$

$$Y = S + C \Rightarrow S = Y - C \Rightarrow C = Y - S$$

$$C = 200 + \frac{1}{2} Y$$

✓ b) Izračunajte, za koliko d.e se bo povečal BDP, če se osebna potrošnja poveča za 100 d.e.

$$Y = -400 + 2C$$

$$\Delta Y = 2 \cdot 100 = 200$$

✓ c) Izračunajte vrednost davčnega multiplikatorja in ga pojasnite

✓ d) Izračunajte, za koliko d.e. se bo spremenil BDP, če država poveča znesek pobranih davkov za 100 d.e.

$$d.m. = \frac{-C}{S} = \frac{-C}{Y - C}$$

✓ e) Izračunajte neto učinek povečanja osebne potrošnje in povečanja davkov na BDP.

✓ f) Povezano narišite v dva različna koordinatna sistema grafa funkcije osebne potrošnje in varčevanja.

6. Izhodiščna splošna raven obrestnih mer (i) v narodnem gospodarstvu znaša 6 %, funkcija likvidnostne preference (to je funkcija povpraševanja po denarju) pa ima naslednjo matematično specifikacijo $MD = 40/i - 2$.

- ✓ a) Izračunajte ravnotežni obseg ponudbe denarja v narodnem gospodarstvu. $M^D = M^S =$
- ✓ b) Izračunajte, za koliko odstotnih točk se spremeni splošna raven obrestne mere, če se obseg ponudbe denarja podvoji (to je poveča za 100 %). $i = 2$
- ✓ c) Izračunajte, za koliko d.e. se bodo povečale oziroma zmanjšale investicije po spremembi splošne ravni obrestne mere, če vsako povečanje obrestne mere za eno odstotno točko povzroči zmanjšanje obsega investicij za 200 enot.
- ✓ d) Na temelju izračuna spremembe investicij iz predhodne naloge izračunajte spremembo BDP, če znaša mejna nagnjenost k trošenju 0,4. $i \cdot M = \frac{1}{2} = \frac{1}{1-c}$

Ekonomski in pravni vidiki managementa

EVM – SM/MM

PRIMER 2006/2007

Izpit obsega dva sklopa: teoretična vprašanja in analitične naloge. Oba sklopa sta razčlenjena na dve vsebinski področji: mikroekonomika in makroekonomika. Teoretična vprašanja prinašajo 30 %, analitične naloge pa 70 %. Za pozitivno oceno potrebujete 60 %.

Izpit traja od 17⁰⁰ do 19⁰⁰

Ime in priimek: _____

Vpisna številka: _____

Koper, Škofja Loka, Nova Gorica in Celje, 2006/2007

I. Teoretična vprašanja (30 T)

Podanih je 15 trditev. Če menite, da je trditev pravilna na označeno mesto pripišite D, če menite, da trditev ni pravilna, pripišite N. Pravilno rešena naloga prinaša + 2 T, napačno rešena naloga pa - 2 T. Opomba: Če je končna vsota točk negativna se šteje, kot da je vsota zbranih točk enaka 0.

-
1. Funkcija individualnega povpraševanja po blagu je padajoča glede na tržno ceno zaradi učinka padajoče mejne produktivnosti. *(merjane konceptualno)* //
 2. S povečevanjem obsega potrošnje določene dobrine mejna koristnost te dobrine praviloma neprestano narašča. X/
 3. Uvedba davkov, ki se ne prevalijo v tržno ceno praviloma zmanjšuje potrošnikov presežek. D
 4. Mejna stopnja ekonomske substitucije se pojavlja kot smerni koeficient pri funkciji premice enakih stroškov in pri funkciji premice proračunske omejitve. D
 5. Monopolist maksimira dobiček, če ponuja tisto količino blaga, kjer velja $MC=P$. //
 6. Če se količina denarja v obtoku poveča, potem se krivulja agregatne ponudbe pomakne levo in navzgor. // ?

7. Izročilo ekonomike ponudbe trdi, da se z rastjo davčne stopnje povečuje gospodarska rast. //
8. Za monopolistično konkurenco je značilno, da ponudbo na trgu oblikuje en sam ponudnik. //
9. Investicijski multiplikator, ki je enak 1,5 odraža, da bo bruto domači proizvod porasel za 1,5%, če se investicije povečajo za 1%. //
10. Davčni multiplikator ima pozitiven predznak. //
11. Za ukrepe ekonomske politike je bolje, da ne vključujejo vgrajenih avtomatskih stabilizatorjev. V
12. Denarni (monetarni) multiplikator je enak koeficientu obveznih rezerv. //
13. Za višje denarne agregate je značilna višja likvidnost. //
14. Glavni instrument fiskalne politike je določanje obveznih rezerv poslovnih bank. //
15. Investicije so neodvisne od splošne klime v narodnem gospodarstvu, določene so samo z višino obrestne mere. //
-

II. Analitične naloge – mikroekonomika (35 T)

1. Dana je naslednja matematična specifikacija kratkoročne proizvodne funkcije:

$TP = 4L^2 - \frac{3}{10}L^3$, kjer meri spremenljivka TP obseg proizvodnje, spremenljivka L pa

število delovnih ur.

- ✓ a) Koliko znaša obseg proizvodnje v primeru, da podjetje zasleduje cilj maksimalne povprečne produktivnosti?
- ✓ b) Za koliko krat je največji dosegljiv obseg proizvodnje večji od tistega, ki je dosežen pri največji povprečni produktivnosti dela?
- ✓ c) Izračunajte, koliko delovnih ur mora biti uresničenih, da podjetje doseže mejo, kjer je vrednost mejne produktivnosti enaka 0.
- ✓ d) Pojasnite razliko med povprečno in mejno produktivnostjo dela.

a.) $TP = 4L^2 - \frac{3}{10}L^3$ $AP_{max} \Rightarrow AP' = 0$ $AP = \frac{TP}{L}$

b.) $TP_{max} = ? \Rightarrow TP = TP' = 0$ (za koliko je TP_{max} večji od AP_{max})

c.) $L = ?$, $MP = 0$

d.) ✓

2. Dana je naslednja matematična specifikacija funkcije celotnih stroškov za podjetje, ki deluje na trgu popolne konkurence: $TC = 80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3$, kjer meri spremenljivka

TC znesek celotnih stroškov v d.e., spremenljivka TP pa obseg proizvodnje v tonah.

- ✓ a) Določite tržno ceno in obseg ponudbe podjetja, če to ne ustvarja niti dobička niti izgube.
- ✓ b) Zapišite matematično specifikacijo funkcije ponudbe za to podjetje.
- ✓ c) Izračunajte vrednost mejnih stroškov pri obsegu proizvodnje 6 ton in pojasnite dobljeni rezultat.
- ✓ d) Skicirajte teoretični potek grafov funkcij mejnih stroškov, povprečnih stroškov in povprečnih variabilnih stroškov (označite, kaj merimo na posameznih oseh koordinatnega sistema).

a.) $P = ?$, $TP = ?$, dobiček $\pi = 0$

$$\boxed{P = MC} = TC' \Rightarrow TC' =$$

$$TP =$$

$$0 = TR - TC$$

$$0 = P \cdot TP - TC$$

$$P \cdot TP = TC$$

$$P = \frac{TC}{TP} = \frac{80TP - 4TP^2 + \frac{1}{3}TP^3}{TP} = 80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2$$

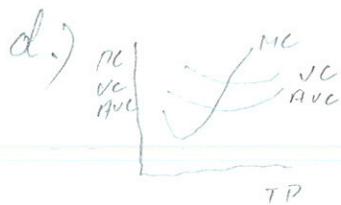
$$P = 80 - 4TP + \frac{1}{3}TP^2$$

b.) $P = MC$

$$MC = TC' = 80 - 8TP + TP^2$$

c.) $MC = ?$ pri $TP = 6$

$$MC = 80 - 8 \cdot 6 + 6^2$$

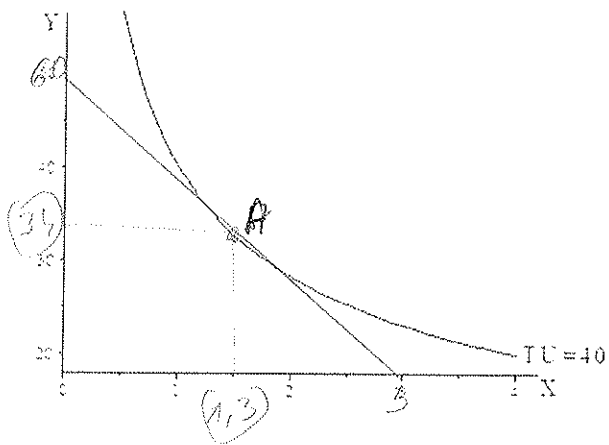


3. Obseg skupne koristnosti potrošnika, ki troši dve dobrini (X in Y) je enak 40, matematična specifikacija indiferenčne krivulje je pri tem naslednja:

$Y\sqrt{X} - 40 = 0$, spremenljivki X in Y merita obseg potrošnje posamezne dobrine.

Grafično je potek indiferenčne krivulje prikazan na sliki na naslednji strani.

- ✓ a) Zapišite matematično specifikacijo premice potrošnikove proračunske omejitve, če vemo, da posameznik potroši 60 enot dobrine Y , če ne potroši nobene enote dobrine X , oziroma potroši 3 enote dobrine X , če ne potroši nobene enote dobrine Y .
 - b) Izračunajte vrednost smernega koeficienta premice proračunske omejitve, pojasnite kako ga imenujemo in kaj nam njegova vrednost pove.
 - ✓ c) Določite optimalno kombinacijo nakupov dobrin X in Y in rešitev ponazorite tudi grafično.
 - d) Izračunajte naklon indiferenčne krivulje v točki optimalne kombinacije nakupov obeh dobrin in pojasnite, kaj nam ta vrednost pove.
-



4. Dana je naslednja matematična specifikacija funkcije tržnega povpraševanja po določeni dobrini: $P = \beta_1 \cdot Q^{-\beta_2}$, kjer meri spremenljivka P raven tržne cene in spremenljivka Q obseg povpraševanja, β_1 in β_2 pa sta parametra funkcije tržnega povpraševanja.

- 2
- a) Pretvorite zgornjo funkcijo tako, da bo obseg povpraševanja izražen kot odvisna spremenljivka.
 - b) Izračunajte koeficient direktne cenovne elastičnosti povpraševanja in ga pojasnite, če je $\beta_2=4$.
 - c) Pojasnite razliko med naklonom in elastičnostjo funkcije povpraševanja.
-

III. Analitične naloge – makroekonomika in ekonomska politika (35 T)

2. 1. Opišite in grafično ponazorite proces gospodarske rasti na temelju poglobljanja kapitala.
-

2. Predpostavimo, da so makroekonomski pogoji določenega narodnega gospodarstva podani z naslednjim sistemom enačb:

$$i = 15 - \frac{1}{2}M^D, \quad \text{— denarji (1)} \quad (1)$$

$$M^S = 8, \quad \text{— denarji (2)} \quad (2)$$

$$I = 200 - 4i, \quad (3)$$

$$Y = 1000 + \frac{3}{2}I. \quad (4)$$

Posamezne spremenljivke imajo naslednji pomen: i – obrestna mera, M^D – povpraševanje po denarju, M^S – ponudba denarja, I – investicije, Y – bruto domači proizvod.

- ✓ a) Izračunajte ravnotežni obseg povpraševanja po denarju. $M^S = M^D = 8$
- ✓ b) Izračunajte ravnotežni obseg varčevanja v narodnem gospodarstvu. $I = S, i = \dots, \bar{I} = \dots$
- ✓ c) Izračunajte ravnotežno vrednost bruto domačega proizvoda v narodnem gospodarstvu. $Y = \dots$
- ✓ d) V skupnem koordinatnem sistemu narišite grafa funkcij (1) in (2).
- ✓ e) Predpostavimo, da centralna banka poveča obseg ponudbe denarja za 10 odstotkov (glede na izhodiščno vrednost obsega ponudbe denarja – $M^S = 8$). Izračunajte spremembe vseh ključnih makroekonomskih kategorij (M^D, i, I, Y).

3. Dana je naslednja funkcija varčevanja: $S = -100 + \frac{3}{5}Y$, kjer je S obseg varčevanja in Y

razpoložljivi dohodek.

- ✓ a) Izračunajte funkcijo osebne potrošnje. $Y = S + C, C = Y - S, S = Y - C$ $C = 100 - \frac{3}{5}Y + \frac{3}{5}Y$
 $C = 100 + \frac{2}{5}Y$
- ✓ b) Izračunajte za koliko d.e. se bo povečal BDP, če se osebna potrošnja poveča za 100 d.e. $Y = ?$
- ✓ c) Izračunajte vrednost davčnega multiplikatorja in ga pojasnite. d.m. $\frac{-c}{s} = \frac{-c}{1-c}$
- ✓ d) Izračunajte, za koliko d.e. se bo spremenil BDP, če država poveča znesek pobranih davkov za 50 d.e.
- ✓ e) Izračunajte neto učinek povečanja osebne potrošnje in povečanja davkov na BDP.
-

4. Kratko opišite instrumente in cilje denarne politike (orodja, vmesni cilji, končni cilji).